

අපේ නිරෝගීකම (මුද දහම ඇප්සරිණ)

පූජ්‍ය කොටහෙළිවේ පුඤ්ඤානන්ද හිමි

ප්‍රකාශනය

දෙහිවල බෞද්ධෝදය සංගමය

ජාලේඛ භික්ෂු භික්ෂාබලය

71වැනි වෙසක් කලාපය

ශ්‍රී. බු. ව. 2561 ක්‍රි . ව. 2017

රත්මලහ පුරාණ විහාරය, බුත්තල හප්පෝරුව පුරාණ විහාරය
යන උනය විහාරාධිකාර, කොළඹ දිස්ත්‍රික් පාලි ගුරු උපදේශක,
ගල්කිස්ස නාලන්දා ධර්මාශාතන පිරවෙණේ ආචාර්ය, රාජකීය පණ්ඩිත
ගාස්ත්‍රපති

කොටහෙළුවේ පුස්තකාලානන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ

ප්‍රකාශනය

දෙහිවල බෞද්ධෝදය සංගමය

2561 2017 වෙසක් මස 10 වැනි බුධ දා
වෙසක් පුර පසළොස්වක පොහෝ දින

පටුන

01. අපේ නිරෝගී කම	07
02. ප්‍රධාන රෝග දෙක	09
03. කාසික රෝග	10
04. මානසික රෝග	11
05. ලොව හොඳම විශේෂඥ වෛද්‍යවරයා	14
06. පන්සිල් පදවලින් උගන්වන නිරෝගීතාව	15
07. ඔබත් රෝගියෙක් ද?	17
08. දිනපතා සෑදෙන භයානකම රෝගය	17
09. දාගන්ත ලෙඩ හා හැදෙන ලෙඩ	18
10. රෝග සෑදෙන්නේ කර්ම විපාකයක් ලෙස ද?	18
11. බුදුරජාණන් වහන්සේටත් රෝග වැළඳුනා නේ ද?	19
12. ලෙඩරෝග නැති අයත් ලෝකයේ ඉන්නවා ද?	22
13. රෝගීන්ට ප්‍රතිකාර කිරීම පින්කමක් ද?	23
14. වෛද්‍යවරුන්ටත් හෙදියන්ටත් පින්සිද්ධ වෙනවා ද?	25
15. දේව යාඥාවෙන්, සෙන් කවියෙන් හා බෝධි පුජාවෙන් රෝග සුව කළ හැකි ද?	28
16. පිරිත් කියා රෝග සුව කළ හැකි ද?	31
17. බෙහෙත් පුජා කිරීමෙන් නිරෝගී සුව ලබාගත හැකි ද? 32	32
18. නිරෝගීවීමට අපට කළ හැකි දේ කුමක් ද?	34
19. රෝග නිවාරණය පිණිස භාවිතයට හොඳ පිරිත් සූත්‍ර දේශනා.	40

01. අපේ නිරෝගීකම

හමෝ හස්ස හඟවහෝ අරහහෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස.

**ආරෝග්‍ය පරමා ලාභා
සත්තුට්ඨි පරමං ධනං
විස්සාසා පරමා ඥාති
තිබ්බාණං පරමං සුඛං**

මෙලොව උපන් අප සැමගේ බලාපොරොත්තුව සතුටින් සිටීමයි. අපට සතුටින් සිටීමට අවශ්‍ය කරන දේ සතරකි. අදීන්න අරඳුම්, කැමට අහාර, සිටීමට නවාතැනක්, අසනීප වුවහොත් හෝ රෝග වලක්වා ගැනීමට අවශ්‍යකරන ඖෂධ ගිහිපැවිදි කාහටත් අවශ්‍ය වේ. බුදුරජාණන් වහන්සේ සිවුපසය ලෙසින් හිඤ්ඤන් වහන්සේට අනුමත කළේ මේ සතරයි. අප මෙහි දී සතරවන අංගය වන ඖෂධ හා රෝග පිළිබඳ සාකච්ඡා කරමු. මෙලොව කාහටත් ජීවත්වීම සඳහා අවශ්‍ය කරන්නේ මේ සතර පමණි. මේ ශරීරය පවත්වාගෙන යෑමට මේ ප්‍රත්‍යා සතර අවශ්‍ය වේ. එහෙත් අප මේවා අධිකව සොයන්නට යෑම නිසා, ප්‍රමාණය ඉක්මවා පරිභෝජනය කිරීමට යෑම නිසා අපේ සතුව අඩු වී ඇත.

ගිහියෙකුගේ සතුව වර්ධනය වීමට නම් ඒ සඳහා අවශ්‍යකරන දේ බොහෝමයකි. ඒ අතර සම්පත් ලාභ, ධනය, භෞද නැයන් ආදිය ඉවහල් වේ. මේ මොන දේ තිබුණත් නිරෝගීකම නොමැතිනම් වැඩක් නැත. අපට කොතරම් යානවාහන, ගෙවල් දොරවල්, ඉඩකඩම්, මිලමුදල්, ඥාති මිත්‍රාදීන් මොන දේ තිබුණත් කවුරු සිටියත් ලෙඩෙක් නම් ඒ කිසිවකින් ඇති එලය කුමක් ද?

බුදුරජාණන් වහන්සේ එදා මෙලොව ඇති ලාභ අතුරින් උතුම්ම ලාභය නිරෝගීකම යනුවෙන් හැඳින්වූයේ මේ නිසා නොවේ ද? මොනතරම් ධන සම්පත් තිබුණත් සතුව තරම් තවත් ධනයක් ලෝකයේ තිබෙනවා ද? මොනතරම් නැදැයින් සිටියත් විශ්වාසවන්ත නොවේ නම් ඒ නැදැයින්ගෙන් කවර ප්‍රයෝජනයක් ද? ලේ ඥාතීන් නොවූණත් විශ්වාසවන්ත අය නියම නැදැයෝ නොවේ ද? මෙලොව මොන සැප තිබුණත් ඒ සියල්ලට ම වඩා භෞදම සැප තිවත් සැප නොවේ ද? එසේ නම් අප ලොව භෞදම සැප සොයා යන ගමනට නිරෝගීව ගමන් කළ යුතු ය. එනිසා නිරෝගීබව රැක ගැනීමට කටයුතු කළ යුතු ය.

අපගේ ජීවිතයේ ඇති අස්ථිරත්වය, දුක් සහිත බව, මරණයෙන් කෙළවර වන බව තේරුම්ගත යුතු ය. එනිසා ම බුදුරජාණන් වහන්සේගේ බොහෝ ධර්ම දේශනාවල මේ ජීවිතයේ අනිත්‍යතාව, දුක් සහිතබව, රෝගවලට මුල්වන බව දේශනාකොට ඇත.

**පරිච්ඡේද මිදං රූපං - රෝග නිච්චං පහඹගුරං
හිජ්ජති පුති සංදේහෝ - මරණං තංහි ජීවිතං**

**දාතං භුතං සමුප්පන්නං කතං සඛබතමද්දුච්චං
ජරාමරණසඛසාතං රෝගනිච්චං පහඹගුරං
අභරතොක්ඛිජ්ජහවං නාලං තද්ඛිනන්දීතුං**

මෙලොව ඉපදුන අපට කායික සුවය මෙන් ම මානසික සුවය ද ඉතා වැදගත් වේ. සමහරවිට කායිකව මොන සැප සම්පත් තිබුණත් මානසික සුවය නොමැති නම් එලක් නැත. එනිසා කායික මානසික යන අංශ දෙකෙහි ම සුවය රැකගැනීමට වගබලා ගත යුතු ය. බුදුරජාණන් වහන්සේ හික්කුන් වහන්සේට පණවා ඇති විනය ශික්ෂාපද දෙස විමසීමෙන් බැලීමේ දී පෙනී යන්නේ ඒ සෑම ශික්ෂාපදයක් ම අපේ කායික හෝ මානසික නිරෝගිතාවයට උපකාර වන බවයි. අසුහාර දහසක් ධර්මස්ඛිනව අතුරින් විනය පිටකයට අදාළ විසි එක් දහසක් ධර්මස්ඛිනව මෙන් ම සුත්‍ර පිටකයේ බොහෝ කාරණා අපගේ නිරෝගිතාවයට ඉවහල් වේ.

අධුම තරමින් ඔබ දන්නා දස සිල් ගැන සිතන්න. පන්සිල්වලින් පසුව එන විකාල හෝජන සිල්පදය නිරෝගිකමට කොතරම් ඉවහල් වේද? අද වෛද්‍ය උපදෙස් මත සමහර අය රාත්‍රී ආහාර නොගෙන සිටති. තවත් සමහරු මහත් වේ යැයි බියෙන් ආහාර නොගෙන සිටිති. ලෙඩ රෝග අඩුවීමට කායික සැහැල්ලුවට එම සික්ෂාපදයේ අදාළත්වය කොතරම් ද යන්න අද අපට මනාව පසක් වේ. එසේ ම අධි පුබෝපහෝගිත්වය නිසා මිනිසුන් බොහෝ සේ ලෙඩරෝගවලට ගොදුරුවෙන බව අප දන්නා කරුණකි. අල්පේච්ඡ ජීවිතය තුළින් අපේ නිරෝගි බව, සැහැල්ලුබව ඇති වේ. එනිසා උච්චාසයන මහා සයනා ශික්ෂාපදය වැදගත් වේ. එසමණක් නොව නැටුම් ගැයුම් වැයුම් ආදිය නිසා අපේ මානසික සුවය වර්ධනය වේ යැයි ඔබ සිතනු ඇති. එහෙත් සත්‍ය ම දේ නම් එවා ද අපේ මනස විකෘති කිරීමට බෙහෙවින් හේතු වේ. එදා කෝටික උපතිස්ස දෙදෙනා ගිරග්ග සමජ්ජ නාට්‍ය බලා ජීවිතය කළකිරුණා සේ අපටත් විසුක දස්සන නිසා විකෘතිවන සිත යහමගට ගැනීමට හැකිනම් කොතරම් අගනේද?

විදුර්ජාණන් වහන්සේ නිරෝගිභාවය උදෙසා හිඤ්ඤාන් වහන්සේට උදේ අවදීවීමේ පටන් දැන් මැදිය යුතු ය. මුහුණ සේදිය යුතු ය. නියපොතු කැපිය යුතු ය. ස්නානය කළ යුතු ය. සිවුරු සෝදා පිරිසිදුව තබාගත යුතු ය. ඇඳ ඇතිරිලි, මෙන් ම කාමර පිරිසිදුව තබාගත යුතු ය. ආහාර ගැනීමේ දී සැළකිලිමත් විය යුතු ය. පැන් පෙරා වැළඳිය යුතු ය. යනාදී බොහෝ කාරණා පිළිබඳ දේශනා කොට ඇත. මේ සෑම දෙයක් තුළින් ම හිඤ්ඤාන් වහන්සේගේ නිරෝගිභාවය මෙන් ම සැඟැල්ලුබව සලකා ඇත. එයින් කායික නිරෝගිභාව මෙන් ම මානසික නිරෝගිභාව ඇති වේ. එසේ කිරීම තුළින් නිර්වාණය කරා ගමන් කිරීම පහසුවනු ඇත.

රජ සැප විඳීමන් සිටි සිදුහත් තුමාරයා ගිහිසැප ගැන කළකිරුනේ පෙර නිමිති තුනක් දැකීමෙනි. (සතර පෙරනිමිති දැක කළකිරුනා යැයි පැවැසීම වැරදි මතයකි. හිඤ්ඤාන් වහන්සේ තමක් දැක සසර පිළිබඳ කළකිරීමක් ඇතිකරගත්තේ නැත.) එහි එක් පෙර නිමිත්තක් වූයේ රෝගියෙකි. දේවදුත සූත්‍රය අනුව අපට සසර දුක් තේරුම් ගැනීමට සසර දුක අවබෝධ කරගැනීමට රෝගියා යනු දේව දුතයකි. රෝගීන් දෙස බලා අපටත් මෙවැනි දේ කවදා හෝ ඇතිවිය හැකියැයි සිතා පින්දහම කළ යුතු ය.

02. ප්‍රධාන රෝග දෙක

අපට වැළඳෙන ප්‍රධාන රෝග දෙකකි. පළමුවැන්න කායික රෝග යි. දෙවැන්න මානසික රෝග යි. එනිසා ම ලොව වෛද්‍යවරුන් ද කොටස් දෙකකි. ඒ කායික වෛද්‍යවරු සහ මානසික වෛද්‍යවරු යනුවෙනි. මේ ලෝකයේ බොහෝ දෙනා අනෙකෙකුට කායික රෝගයක් ඇතැයි දැනගත් පසු අනුකම්පා කරති. සැපදුක් විමසති. උදව් කිරීමට ඉදිරිපත් වෙති. තමා දන්නා අත් බෙහෙත්, තෙල්වර්ග ආදී දේ දීමට ඉදිරිපත් වෙති. වෛද්‍යවරයෙකු වෙත ගෙනයෑමට උදව්කරති.

එහෙත් මානසික රෝගයක් ඇතැයි දැනගතහොත් සීනාසෙති. උපහාසයට ලක්කරති. අනුකම්පා නොකරති. විහිළු කරති. එහෙත් අප මේ රෝග දෙකින් වැඩි අවධානයක් යොමුකළ යුත්තේ කායික රෝගවලටත් වඩා මානසික රෝගවලට බව බොහෝ දෙනෙක් නොදනිති. මානසික රෝග සෑදෙන පසු කප පිළිබඳ කිසිම හැඟීමක් නොමැත. අපගේ කායික රෝගවලට ප්‍රතිකාර කිරීමටත් මනස නිරෝගිව තිබිය යුතු ය. එසේ නොමැති නම් කායික රෝග ද වර්ධනය වේ. ඒවාට ප්‍රතිකාර කිරීමට පවා නොහැකි වේ.

03. කායික රෝග

අපට සෑදෙන කායික රෝග කීයක් තිබේද? ගණන් කළ නොහැකි කරමි රෝග අපට ඇත. පැරැණි අපේ මුතුන් මිත්තන් අට අනුවක් (98) ව්‍යාධි තව අනුවක් රෝග (99) යනුවෙන් හැඳින්වූයේ සිරුරේ බොහෝ රෝග ඇති බව වටහාගත් නිසා වෙන්කර ඇති. හිස මුදුනේ සිට දෙපතුට දක්වා ඇති මුළු සිරුර ම රෝග ගොඩකි. අසවල් තැන වේදනාවක් ඇති නොවේ. අසවල් ඉදියයේ වේදනාවක් ඇති නොවේ. අසවල් ඉදිය විකෘති නොවේ. මේ ඉදියේ රෝග ඇතිනොවේ යැයි කියා අපට කිව නොහැකි ය. සෑම ඉදියයක් ම දුබල වේ. කරවේ බිඳේ. වේදනා ගෙන දේ, කුවාල වේ. විකෘත්ති වේ. රෝග ඇති වේ. මෙහිසා ම බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ශරීරය රෝගවලට කරැල්ලක් ලෙස හඳුන්වා ඇත.

ව්‍යාය නිසා ඇතිවන රෝග, පිත නිසා ඇතිවන රෝග, සෙම නිසා ඇතිවන රෝග, විෂම වරියා නිසා ඇතිවන රෝග, ආහාර වර්ග නිසා ඇතිවන රෝග, වයසට යෑම නිසා ඇතිවන රෝග ආදී වශයෙන් රෝග බොහෝ තිබේ. බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් අපට ඇතිවන රෝග පිළිබඳ දීර්ඝ විස්තරයක් ගිරිමානන්ද සූත්‍රයේ දී දේශනා කරන ලදී.

එහි දී ඇස් රෝග, කන් රෝග, නාසයේ රෝග, දිවේ රෝග, කාය රෝග, හිසේ රෝග, කනේ මුල ඇතිවන රෝග, මුඛයේ ඇතිවන රෝග, දත් රෝග, කාස රෝග, ස්වාස රෝග, පිනස් රෝග, දැවිල්ල, උණ රෝග, උදර රෝග, මුර්ජාව, අතිසාර රෝග, ඉදිමීමේ රෝග, විසූපිකා රෝග, කුෂ්ඨ රෝග, ගවු රෝග, කිලාස රෝග, සෝස රෝග, අපස්මාර රෝග, දද රෝග, කණ්ඩුකි රෝග, කම්පුත්‍ර නම් කුෂ්ඨ රෝග, රත් පිත රෝග, මධුමේහ (සීනි අමාරු) රෝග, අංශ රෝග, පිළිකා රෝග, බහන්දලා රෝග, පිතෙන් ඇතිවන රෝග, සෙමෙන් ඇතිවන රෝග, ව්‍යායයෙන් ඇතිවන රෝග, විෂම සන්තිපාතික ආබාධ, සෘතු විපර්යාසය නිසා ඇතිවන රෝග, විෂම හැසිරීමෙන් ඇතිවන රෝග, උපතූම නිසා හටගන්නා රෝග, කර්ම විපාක නිසා හටගන්නා රෝග, සීතල නිසා, උෂ්ණය නිසා, කුසගින්න නිසා, පිපාසය නිසා, මලමුත්‍ර කිරීම නිසා හටගන්නා රෝග වශයෙන් බොහෝ රෝග පවත්නා බව පෙන්වා දුන්නේක.

අද වන විට මීටත් වඩා රෝග ඇති බව අපි දනිමු. ඒදා බුදුරජාණන් වහන්සේ ගිරිමානන්ද සූත්‍රයේ දී අපට කියා දුන්නේ මෙවැනි රෝගවලින් පුක්ක වූ අපේ ශරීරය දෙස අසුභ ලෙස බලන ලෙසයි. මිනිසාට ඇති රෝග පිළිබඳව දේශනාවක් ලෙසින් නොව ශරීරයේ අසුභය ගැන සිතීමට කළ මෙම දේශනාවේ ද බොහෝ රෝග සංඛ්‍යාවක් දක්වා ඇත.

අපට ඇතිවන රෝග පීඩාදිය මෙන් ම ඖෂධ පිළිබඳ ආදී තොරතුරු සෙවීමේදී සලලේඛ සූත්‍රය, රෝග සූත්‍රය, ගිරිමානන්ද සූත්‍රය, චුන්ද සූත්‍රය, ජරා සූත්‍රය, සලල සූත්‍රය, සබ්බාසව සූත්‍රය, සරාපුස්සද්ඤාප්පවට්ඨනා සූත්‍රය, මහා මොග්ගල්ලාන සූත්‍රය, මහා කස්සපසෙවර සූත්‍රය, විචිණ්දනික සූත්‍රය, හිලානො හිලානුපට්ඨක සූත්‍රය, පිහින සූත්‍රය, මෙන් ම හික්ඛුණ්ණී ප්‍රාතිමෝක්‍ෂවලන්, චුල්ලවග්ග පාලියෙහි සේනාසනක් ඛන්ධකයෙහි ද චුල්ලවග්ග පාලියේ වත්තක්ඛන්ධකයෙහි ද බොහෝ සේ දැකිය හැකි වේ.

04. මානසික රෝග

අපි කවුරුත් මානසික රෝග ඇති අය බව පිළිගැනීමට අකමැති වෙමු. ඊට හේතුව සමාජයේ අය මානසික රෝගීන් දෙස උපහාසාත්මකව බැලීමයි. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ දේශනය අනුව මාර්ගඵල නොලැබූ සෑම දෙනා ම මානසික රෝගීන් බව තේරුම්ගත යුතු ය. අප සෑමට ඇතිවන එහෙත් රෝගයක් කියා නොසිතන රෝග බොහෝමයකි. "සුව කළ නොහැකි රෝගය ඊර්ෂ්‍යාවයි" කියා ත්‍රිවිල් රථ, බස් රථ ආදියෙහි පිටුපස ලියා තිබෙනු ඔබ දැක ඇත. ඔවුන් සිතන ආකාරයට ඊර්ෂ්‍යාව සුවකළ නොහැකි රෝගයකි. එහෙත් බුදුරජාණන් වහන්සේ එය සුවකළ හැකි රෝගයක් බව දේශනා කොට ඇත. මිනිසාට ඇතිවන මානසික රෝග 44 ක් සලලේඛ සූත්‍රයෙහි සඳහන් වේ.

අනු අංක	මානසික රෝගය	රෝගයට ප්‍රතිකාරය
01	අනුන්ට හිංසා කිරීම නම් රෝගය	අනුන්ට හිංසා නොකිරීම ගෙවත් අවිහිංසාව නම් ප්‍රතිකාරය
02	සතුන් මැරීම නම් රෝගය	සතුන් නොමැරීම නම් ප්‍රතිකාරය
03	අන් සතු දේ සොරකම් කිරීම නම් රෝගය	අන් සතු දේ සොරකම් නොකිරීමේ ප්‍රතිකාරය
04	කාමයෙහි වරදවා හැසිරීමේ කැමැත්ත නම් රෝගය	කාමයෙහි වරදවා හැසිරීමේ අකැමැත්ත නම් ප්‍රතිකාරය
05	බොරු කීම නම් රෝගය	බොරු නො කීම නම් ප්‍රතිකාරය
06	කේලාම් කීම නම් රෝගය	කේලාම් නො කීම නම් ප්‍රතිකාරය
07	ඵරුෂ වචන කීම නම් රෝගය	ඵරුෂ වචන නො කීම නම් ප්‍රතිකාරය

08	නිෂ්ප්‍රයෝජන වචන කීම නම් රෝගය	නිෂ්ප්‍රයෝජන වචන නො කීම නම් ප්‍රතිකාරය
09	අනුන්ගේ වස්තුව ගැන ඇති ආශාව නම් රෝගය	අනුන්ගේ වස්තුව ගැන ආශාවඇති නොකර ගැනීම නම් ප්‍රතිකාරය
10	දුෂිත තරක සිත් ඇතිබව නම් රෝගය	දුෂිත තරක සිත් නැතිබව නම් ප්‍රතිකාරය
11	වැරදි සහිත දර්ශනය නම් රෝගය	නිවැරදි දර්ශනය නම් ප්‍රතිකාරය
12	වැරදි අකුසල සංකල්පය නම් රෝගය	නිවැරදි කුසල සංකල්පය (සිතුවිලි) නම් ප්‍රතිකාරය
13	වැරදි වචන කතා කිරීම නම් රෝගය	නිවැරදි වචන කතා කිරීම නම් ප්‍රතිකාරය
14	වැරදි කර්මාන්ත කිරීම නම් රෝගය	නිවැරදි කර්මාන්ත කිරීම නම් ප්‍රතිකාරය
15	වැරදි ජීවිකාව ගෙවීම නම් රෝගය	නිවැරදි ජීවිකාව ගෙවීම නම් ප්‍රතිකාරය
16	වැරදි වැයම නම් රෝගය	නිවැරදි වැයම නම් ප්‍රතිකාරය
17	වැරදි සිතිය නම් රෝගය	නිවැරදි සිතිය නම් ප්‍රතිකාරය
18	වැරදි සමාධිය නම් රෝගය	නිවැරදි සමාධිය නම් ප්‍රතිකාරය
19	තරක ක්‍රියාවක්කොටගොද්දෙයක් කළායැයි සිතීම නම් රෝගය	හොඳ තරක තේරුම් ගැනීමේ ඉවහස නම් ප්‍රතිකාරය
20	වැරදි විමුක්තිය නම් රෝගය	නිවැරදි විමුක්තිය නම් ප්‍රතිකාරය
21	වීනම්ද්ධයෙන් මචනා ලද බව නම් රෝගය	වීනම්ද්ධයෙන් නොමචනා ලද බව නම් ප්‍රතිකාරය
22	උචඟු බව නම් රෝගය	නිහතමානිබව නම් ප්‍රතිකාරය
23	සැක ඇති බව නම් රෝගය	සැක නැතිබව නම් ප්‍රතිකාරය
24	කියෙනසුළු බව නම් රෝගය	නොකියෙනසුළු බව නම් ප්‍රතිකාරය
25	බද්ධ වෛරය ඇතිබව නම් රෝගය	බද්ධ වෛරය නැති බව නම් ප්‍රතිකාරය
26	ගුණමතුබව නම් රෝගය	ගුණමතුබව නොමැතිකම නම් ප්‍රතිකාරය
27	සුග්‍රහ ආතිබව නම් රෝගය	සුග්‍රහ නැතිබව නම් ප්‍රතිකාරය

28	ඊරුෂ්‍යාව නම් රෝගය	ඊරුෂ්‍යාව නැතිබව නම් ප්‍රතිකාරය
29	මසුරුකම නම් රෝගය	මසුරුකම නොමැතිව කා‍්‍යගඹ්බිඳි බව නම් ප්‍රතිකාරය
30	කෙරොටිකකම නම් රෝගය	කෙරොටිකකම නොමැතිකම නම් ප්‍රතිකාරය
31	මායා ඇතිබව නම් රෝගය	මායා නැතිබව නම් ප්‍රතිකාරය
32	දැඩිබව නම් රෝගය	දැඩිබව නැතිකම නම් ප්‍රතිකාරය
33	මානාවික බව නම් රෝගය	මානාභය නැතිබව නම් ප්‍රතිකාරය
34	අකීකරුබව නම් රෝගය	කීකරුබව නම් ප්‍රතිකාරය
35	පාපමිත්‍රයන් ඇතිබව නම් රෝගය	පාපමිත්‍රයන් නැතිබව හෙවත් කල‍්‍යාණ මිත්‍රයන් ඇතිබව නම් ප්‍රතිකාරය
36	ප්‍රමාදබව නම් රෝගය	අප්‍රමාදබව නම් ප්‍රතිකාරය
37	සද්ධාව නොමැතිබව නම් රෝගය	සද්ධාව ඇතිබව නම් ප්‍රතිකාරය
38	පවට ලජ්ජා නැතිබව නම් රෝගය	පවට ලජ්ජා ඇතිබව නම් ප්‍රතිකාරය
39	පවට බිය නැතිබව නම් රෝගය	පවට බිය ඇතිබව නම් ප්‍රතිකාරය
40	ඇසුපිරුතැන් නැතිබව නම් රෝගය	ඇසු පිරු තැන් ඇතිබව නම් ප්‍රතිකාරය
41	කම්මැලිකම නම් රෝගය	ආරබ්‍රව චියඪී ඇතිබව නම් ප්‍රතිකාරය
42	සිහිමුලාව නම් රෝගය	සිහි නුවණ ඇතිබව නම් ප්‍රතිකාරය
43	මෝඩකම නම් රෝගය	මෝඩකම නොමැතිකම නම් ප්‍රතිකාරය
44	නම අදහසම දැඩිකොට ගත්බව නම් රෝගය	නම අදහසම දැඩිකොට නොගත් බව නම් ප්‍රතිකාරය

මෙහි දැක්වෙන කාරණා පිළිබඳ බැලීමේ දී සාමාන්‍ය සමාජය මේවා රෝග ලෙස සැලකීමට ඇකැමැති ය. එහෙත් ඇත්තෙන් ම මේවා අපට ඇති හයානක රෝගයන් නොවේද? මෙම රෝග නිසා අප මෙලොව පමණක් නොව පරලොව ජීවිතය ද අවාසනාවන්ත කරගනී.

ආයුර්වේද විද්‍යාවට මෙන් ම බටහිර විද්‍යාවට අනුව ද මානසික රෝග නිසා කායික රෝග හටගනී. සමහර කුෂ්ඨ රෝගවලට හේතුවක් ලෙස මානසික හේතු බලපාන බව පිළිගැනේ. එසේ ම අද පවතින අධිරුධිර පීඩනය (පෙෂර එක) මධුමේහය (සීනි වැඩිකම) වැනි රෝගවලට ද මානසික ආතතියේ බලපෑමක් ඇත. ආයුර්වේදයේ දී දක්වන ශෝකය අතීසාරය, හයජ අතීසාරය වැනි අතීසාර රෝග හටගන්නේ ද මානසික රෝගනිසා ය. බටහිර වෛද්‍ය විද්‍යාව අනුව දක්වන (Psycho Somatic Diseases) ගණයට අයත් රෝග ඇතිවන්නේ ද මානසික තත්වයන් නිසා ය. බොහෝ සෙයින් ලිංගික අප්‍රාණිකත්වය වැනි රෝගවලටත් මානසික හේතු බලපායි.

මේ හැරුණුවිට අද සමාජයේ පවතින තරගකාරී ජීවන රටාවට හුරු වී ආශාවන්ගෙන් සිටි සිටින බොහෝ අය රෝගීන් නොවේ ද? මෙම සමාජයේ ඇතැම් මිනිස්සු දුටන්නන්වෘලේ දිවීමට ගෙය් අමාරුවේ වැටෙති. අප මධ්‍යම ප්‍රතිපදාවෙන් ඇත්ව අල්පේච්ඡතාවයෙන් තොරව කටයුතු කරයි. බහුභාණ්ඩිකත්වයට හා අධික රැස්කිරීමට ආශාකරන අපට වැඩියෙන් මහන්සි වීමට සිදුව ඇත. වැඩියෙන් උපයන්නට සිදුව ඇත. මේ නිසා ම සොරකම් කිරීමට, කොමිස් ගැනීමට, පහා ගැනීමට මෙන් ම අවශ්‍යතාවටත්වඩා වැඩකිරීමටත් ඇතැම්හු පෙළඹී සිටිති. මේ මානසික උන්මාදය හේතුවෙන් ආයුර්වේදයට අනුව දුක්බන්ධ උන්මාදය නැමැති රෝගයට ගොදුරු වේ. බටහිර විද්‍යාවට අනුව ආතතිය, විෂාදය, ක්ලමතය, කාන්සාව වැනි තම්බලින් හඳුන්වන්නේ ද මේ නිසා ම හටගන්නා රෝගයන්ට බව පේනේ. එදා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ අල්පේච්ඡතාව වැනි ගුණාගවල වටිනාකම වැඩියෙන් දැනෙන්නේ මේ රෝග සෑදී දුක්විඳින ජනයාව දෙස බැලීමේ දී ය. එනිසා මානසික රෝග පිළිබඳවත් අප දැඩි අවධානයක් යොමුකළ යුතු නොවේ ද?

05. ලොව හොඳම විශේෂඥ වෛද්‍යවරයා

සෙත් සිරි දෙන මහ ගුණ	මුහුදාණන්
සත් හට වන බව දුකට	වෙදාණන්
තිත් ගණදුර දුරලන	දිනිදාණන්
සිත් සතොසින් තමදීම	මුනිදාණන්

බුදුරජාණන් වහන්සේ ලොව හොඳම විශේෂඥ වෛද්‍යවරයා ලෙස හැඳින්විය හැකි ය. කායික වෛද්‍යවරු කායික රෝග සෑදුන කළ ප්‍රතිකාර ලබා දී ඒවා සුවපත් කරති. එහෙත් අපට නැවත නැවත රෝග වැළඳෙයි. නැවත නැවත ප්‍රතිකාර කරයි. මානසික රෝග ද එසේ ම ය.

ප්‍රතිකාර කර සුව වුව ද නැවත එම රෝගය ඇති නොවේ යැයි කියා නිර්දේශ කළ නො හැකි ය. එහෙත් අප බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ප්‍රතිකාර ක්‍රමය ඉතා සුවිශේෂී වුවකි. කායික රෝගවලට නොව මානසික රෝග සදහා ම සුවකරන වෛද්‍යවරයා උන්වහන්සේ යි. ලෝවැඩ සඟරාව රචනා කළ විදාගම මහා මෛත්‍රෙය හිමිපාණන් වහන්සේ එදා “සන්හට වන බව දුකට වෙදාණන්” යනුවෙන් සංසාරය නැමැති මේ දුක දුරු කිරීමට වෛද්‍යවරයෙකු ලෙස බුදුරජුන් හදුන්වා දුන්නේ ද එනිසයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ විසිනුත් තමන් වහන්සේ වෛද්‍යවරයෙකු බව දේශනා කොට ඇත.

ඉතිවුත්තක පාලියේ වතුක්ක නිපාතයේ දී තමන් වහන්සේ රාගාදී කෙලෙස් මුල් උදුරාදමන ශල්‍ය වෛද්‍යවරයෙකු ලෙස හදුන්වා ඇත. එසේ ම වෛද්‍යවරු පිතොන්, සෙමෙන්, වාතයෙන් හටගත් රෝග සුව කිරීම පිණිස වමනය කරමය කරවති. විරේක කරවති. මම ද ජරාවෙන්, ශෝකයෙන්, දුක් දොම්නස්වලින් යුතු සත්වයන් හට වමනය කරමය කරවමි. විරේක කරවමි. මවුන් එම රෝගවලින් මුදවමි, යනුවෙන් දේශනා කොට ඇත. සේල සූත්‍රයේ දී තමන් වහන්සේ කෙලෙස් උල් උපුටා දමන වෛද්‍යවරයෙක් ලෙස ද දේශනා කොට ඇත. උන්වහන්සේ අපගේ මේ ලොකික සැපයට හේතුවන රෝග සුවකරන වෛද්‍යවරයෙකු ලෙස නොව සංසාර දුක් දුරුකරන ලොව භොදම විශේෂඥ වෛද්‍යවරයා ලෙස හැඳින්විය හැකි නොවේ ද?

06. පන්සිල් පදවලින් උගන්වන නිරෝගීතාව.

බැඳු බැල්මට පන්සිල්වලින් අපට කියාදෙන නිරෝගීතාවයක් නැත. එහෙත් මදක් සිතා බලන්න. පළමු සිකපදයෙන් අනුන්ගේ ජීවිත ආරක්‍ෂා කිරීම පිළිබඳ උගන්වයි. අනුන්ගේ ජීවිත නැතිකිරීම හෙවත් ප්‍රාණහානිය කරන්නාට ද සුවසේ සිටිය නොහැකි ය. “අවි ගන්තෝ අවියෙන් ම නැසෙති” යන කියමනක් ඇත. එසේ ම ප්‍රාණහානිය කරන්නට ගොස් තමාගේ ජීවිතය අනතුරුවලට හාස්නය වී දුක්විඳින අය අපට දැකිය හැකි ය. චුල්ලකම්ම විභංග සූත්‍රයේ දී බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දුන්නේ සත්ත්ව හිංසාව කරන්නා රෝගී වන බවයි. රෝගී වී දුක්විඳීමට හේතුව සසර සත්ත්ව හිංසාව සිදු කිරීමයි. කම්ම විපාකඨා ආබාධා යනුවෙන් කර්ම විපාක ලෙස ද රෝගීවන බව දක්වා ඇත්තේ එම හේතුව නිසයි.

සෞරකම් කිරීම හෙවත් අන්සතු දේ පැහැරගැනීමත් කතාකරන භාෂාවෙන් කිවහොත් ලෙඩ දමා ගැනීමකි. සෞරකම් කිරීමට ගොස් හසු වුවහොත් පහරකැමට සිදු වේ. නීතියෙන් දඬුවම් විදීමට සිදු වේ. සෞරකමේ ගොස් පහරකැමට ලක්ව රෝගී වී දුක්විඳින අය අප සමාජයේ කොතෙකුත් දැක ඇත. ඒ අනුව දෙවන සික පදය ද වක්‍රාකාරයෙන් හෝ නිරෝගීබව අභිමුඛිතව බලපායි.

තෙවන සිකපදය හෙවත් කාමයෙහි වරදවා හැසිරීම රෝග හටගැනීමට සෘජුවම බලපාන කරුණකි. අද ඒඩ්ස් වැනි හයානක සමාජ රෝග පවා සැදෙන්නේ මෙම සිකපදය ආරක්‍ෂා නොකිරීම නිසයි. තෙවන සිකපදය නොරැකීම නිසා බොහෝ සමාජ රෝග සාදාගෙන දුක්විඳින ජනතාව මෙන් ම සිය ජීවිතය පවා අහිමි කරගත් අය ගැන ඔබ කොතෙකුත් අසා ඇති. මෙම සිබපදය නොරැකීම නිසා සමාජයේ බොහෝ කළකෝලාහාල ඇති වේ. ගහමරා ගැනීම ඇති වේ. ඒවායේ මූල හේතුව සිල්පද ආරක්‍ෂා නොකිරීම නො වන්නේ ද?

සිව්වන සිකපදය හෙවත් මුසවාදය තුළින් බොරුකීම, කේටාම් කීම, එරැෂුවන කීම, හිස්වන කීම යනාදී කාරණා සතරක් අර්ථවත් වේ. බැඳු බැල්මට මේවායින් සැදෙන රෝගයක් අපට නැත. එහෙත් අඩදබරකම් නිසා රෝහලට පැමිණෙන රෝගීන් පිළිබඳ පරීක්‍ෂණයක් කර බැලුවහොත් පෙනීයන්නේ මූල හේතුව කට පරෙස්සම් කර නො ගැනීම බව යි. කෙනෙකුට එරැෂුවනයෙන් යමක් කිවහොත් අසන්නා කෝපයට පත්වේ. ඉන්පසු ඔහුට පහර දෙයි. එනිසා තුවාල සිදුවෙයි. රෝගී වෙයි. මෙය පව්වච සමුප්පාද ධර්මතාවයකි. එසේ ම මෙම සිවුවන සිකපදය නොරැකින අයගේ මුඛයෙන් දුර්ගන්ධය හමන බව බුද්ධ දේශනාව යි. එය මේ ආත්ම භාවයේ දී සිදු නොවුනත් මතු සසර දුක් විපාක ගෙන දෙන්නොකි.

අද ලංකාවේ මෙන් ම ලෝකයේ බොහෝ දෙනෙක් රෝගීන් බවට පත්ව දුක් විඳින්නේ පස්වන සිකපදය හෙවත් සුරාමේරය මජ්ඣිමාද ධර්මානා චේරමණී යන සිකපදය ආරක්‍ෂා නොකිරීම නිසයි. නොයෙක් මධ්‍යසාර වර්ග, මත්කුඩු, මත්පෙති මෙන් ම දුම්පානය වැනි නරක පුරුදු නිසා රෝගී වී ජීවිතයෙන් සමුගත් අය මෙන් ම දුක්වන අය බොහෝ වෙති. අද ලෝකයේ බොහෝ අය රෝගීන් වී දුක්විඳින්නා සේ ම දුප්පත් බවින් පීඩිතව සිය දුක්බිත ජීවිත ගෙවන්නේ ද මෙම පස්වන සිකපදය ආරක්‍ෂා නොකිරීම නිසයි. ගිහියෙකු විසින් රැකිය යුතු පංචසීල ප්‍රතිපදාව හරියට ආරක්‍ෂා කරන කෙනාට බොහෝ රෝගවලින් ආරක්‍ෂාවීමට හැකි බව අමුතුවෙන් කිව යුතු නොවේ. ඒ අනුව පන්සිල් රකින තැනැත්තා බොහෝ රෝගවලින් ද ආරක්‍ෂාකාරී නිරෝගී පුද්ගලයෙකු බවට පත්වෙයි. ඒ අනුව පංචසීල ප්‍රතිපදාව ද නිරෝගීතාවයේ මූල හේතුවකි.

07. ඔබත් රෝගියෙක් ද?

මා රෝගියෙකු යැයි කියා කීමට සමහරු අකමැත්තක් දක්වති. ඇතැමෙක් තමාට රෝග තිබුණත් සැඟවීමට උත්සාහ දරති. තවත් කෙනෙක් රෝග නැති වුව ද තමාට රෝග ඇතිබව වැඩි වැඩියෙන් හුවා දැක්වීමට ඉදිරිපත් වෙති. තමාට රෝග ඇතිබවත් තමා බෙහෙත් පාවිච්චි කරන බවත් අන් අයට පෙන්වමින් අන්අයගේ අනුකම්පාව ලබාගැනීමට උත්සාහ ගනිති. මේ දෙපිරිස ම මානසික රෝගීන් ලෙස හැඳින්විය හැකිය. අපට කායිකව නිරෝගීභාවය ලැබිය හැකි ය. එහෙත් මානසික නිරෝගීභාව ලබාගැනීම ලෙහෙසි නැත. ඒ සදහා රහත්විය යුතු ය. සමහරවිට අපට ශරීරයේ වද දෙන, වේදනා දෙන රෝග පෙනෙන්නට නොමැතිවුවත් අප කුළ රෝග තිබිය හැකි ය. කායික රෝග නොමැතිනම් එය ලොකු ම ලාභයකි. එය මානසික නිරෝගීභාව ලැබීමට මාඊගය සාදාගැනීමටත් පහසු වේ. බුදු දහමට අනුව අපි සෑම කෙනෙක් ම රෝගීන් බව කිව යුතු ය.

08. දිනපතා සෑදෙන භයානකම රෝගය.

අපට සෑදෙන බොහෝ ලෙඩ රෝගවලට බෙහෙත් ඇත. එහෙත් අපට දිනපතා සෑදෙන බෙහෙත් නොකර සුව වන රෝගයක් ද ඇත. ඒ කුසගින්න නැමැති රෝගය යි. "ජීගච්ඡා පරමාරෝගා" යනුවෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දුන්නේ ලොව භයානකම රෝගය කුසගින්න බව යි. අපට දිනකට අඩුම තරමේ තුන්වතාවක්වත් මෙම රෝගය සෑදෙයි. අප මෙම රෝගයට ප්‍රතිකාර කිරීමට වෛද්‍යවරුන් සොයන්නේ නැත. ආහාර ගැනීම තුළින් මෙම රෝගය සුවපත් වේ. මෙහි ඇති භයානකකම නම් කිසි දිනක සුව නොවීමයි. නැවත නැවත මෙම රෝගය හටගනී. උපතේ පටන් මරණය දක්වා අපට ඇති මෙම රෝගය ලොව ඇති දරුණුම රෝගය ලෙස හැඳින්වෙන්නේ එනිසයි. මෙම රෝගයට නිසි ආකාරයට ප්‍රතිකාර නොකළොත් මිය යෑම සිදු වේ. එය තවදුරටත් පැහැදිලි කරන්නේ නම් අප කිසිදු ආහාරයක් නොගතහොත් එනිසාම අපගේ මරණය සිදුවෙයි. එසේ ම නිසි කලට, නිසි වේලාවට ප්‍රතිකාර නොකළොත් එසේ නොමැතිනම් නිසි වේලාවට ආහාර නොගතහොත් අම්ලපින්න රෝගය හෙවත් ගැස්ට්‍රයිටිස් (Gastritis) ඇතිවෙයි. එයින් කුසේ තුවාල පවා හටගනී. එනිසා කුසගින්න ලොව අසාධ්‍ය ම රෝගයක් ලෙස හදුන්වා දිය හැකි ය.

09. දාගන්ත ලෙඩ හා හැදෙන ලෙඩ.

මෙකල සමාජයේ බොහෝ තරුණ පිරිස් අතර ඇති කියමනකි “නිකන් ලෙඩ දාගන්තවා” යන්න. මෙය පවසන්නේ කවුරු හෝ තමාට නැති කරදරයක් තමන් විසින් ම ඇතිකර ගැනීමට යාමේ දී යි. අද බොහෝ අය රෝගීන් වන්නේ ඔවුන්ගේ ම ජීවන රටාවේ පවත්නා දුර්වලකම් නිසා ය. එසේ නොමැතිව සරලව කියන්නේ නම් දාගන්තා ලෙඩ බොහෝ දෙනෙකුට පවතියි. සමහර රෝග අප නොදැනුවත්ව ම යම් යම් හේතු නිසා හටගනී. කර්ම විපාක නිසා හෝ වා, පින්, සෙම් ආදියෙහි අඩුවැඩි විමක් නිසා හෝ රෝග හටගනී. ඒවා අපට පාලනය කළ හැක්කේ යම් සීමාවක් මත සිටියි. එහෙත් සමහර අය අද රෝගීන් බවට පත්වන්නේ ඇයි? අප සිදුකරන අයහපත් ක්‍රියාවන්ගේ ප්‍රතිඵල නිසා නොවේද? මදක් සිතා බලන්න. එසේ දාගන්තා ලෙඩ හැටියට ඒවා හැදින්වීමට හැකි සාධාරණ කාරණා කිහිපයක් ම පවතියි. (මේ පිළිබඳ විස්තරයක් “නිරෝගීවීමට අපට කළ හැකි දේ කුමක් ද?” යන මාතෘකාව ඔස්සේ විස්තර වේ)

10. රෝග සැදෙන්නේ කර්ම විපාකයක් ලෙස ද?

ඔබ රෝගවලින් පීඩාවිදින අය දැක ඇති. ඔවුන් වේදනාවෙන් දුක්විදින අතර “මොන කර්මයක් ද මන්ද?” කියා සමහරවිට කියනවා ඔබට ඇසී ඇත. සමහරවිට “ඔවා කර්ම ලෙඩ” යනාදී වදන් ඔබත් පවසා ඇති. ඇත්තෙන් ම ඔබ එසේ පැවසුවේ ධර්මය පිළිබඳ අවබෝධයක් ඇතිව ද? නැත. සමාජයේ බොහෝ දෙනා අනුව යමින් එසේ කීව ද සියල්ල එසේ නොවේ. කර්මය යනු සියයට විස්සක ප්‍රතිභ්‍යාසයකි. නියාම ධර්ම පිළිබඳ ඔබ අසා ඇති. මෙලොව සියල්ල සිදුවන්නේ කර්මයෙන් නොව නියාම ධර්ම මත බව බුද්ධ දේශනාවයි. එසේ නම් නියාම ධර්ම පහක් ඇති අතර කර්ම නියාමය ඉන් එකකි. එසේ නම් කර්මය විපාකදීම පහෙන් එකකි. එසේ නොමැතිනම් සියයට විස්සකි. කාලගුණ විපර්යාස නිසා රෝගාබාධ වැළඳෙයි. වසංගත නිසා රෝගාබාධ වැළඳෙයි. විෂම පුරුදු නිසා රෝගාබාධ වැළඳෙයි. මත් වතුර, දුම්බැටි, මද්‍යව්‍ය වැනිදේ නිසා රෝගාබාධ වැළඳෙයි. ස්වභාව ධර්මයේ ප්‍රතිවිපාක ලෙස රෝගාබාධ වැළඳෙයි. මේ ආකාරයට බොහෝ රෝගාබාධ වැළඳෙන්නේ අපගේ කර්මය නිසා නොව නියාම ධර්මවල ප්‍රතිඵලයක් ලෙසයි. එසේ නම් කර්මය නිසා රෝග වැළඳෙනවා යන්න යම් ප්‍රතිභ්‍යාසක් මිස සියලු රෝග කර්මයෙන් ඇති වේ යනු මිත්‍යාවකි. සියලු රෝගවලට හේතුව කර්මය ලෙස හැදින්වීම ද වැරදි ධර්ම විග්‍රහයකි.

11. බුදුරජාණන් වහන්සේටත් රෝග වැළඳුනා නේද?

සංඝාරයේ ඇවිදින අපට නොයෙක් කර්ම විපාක විඳීමට සිදු වේ. ඒ අතර කුසල කර්ම විපාක පිළිබඳ සතුටුවන අපි අකුසල කර්ම විපාක නිසා දුක් වෙමු. සෝක කරමු. හඬමු. වැළපෙමු. මේ කරුම අපිට ම විතරක් ඇයි දැයි, ප්‍රශ්න කරමු. මෙසේ පවසන්නේ කර්මය පිළිබඳ හොඳ අවබෝධයක් නොමැති නිසා බව පෙනේ. අප මෙන් ම අප නිලෝගුරු බුදුපියාණන් වහන්සේ ද කර්ම විපාකවලට මුහුණ දුන් අයුරු ක්‍රීපිටක සූත්‍ර දේශනා පිළිබඳ විමසීමෙන් මනාව පෙනී යයි. ඒ පිළිබඳ විස්තර බුද්දක නිකායේ අපදාන පාලියේ ප්‍රබ්බකම්ම පිලෝතිකාපදාන සූත්‍රයේ සඳහන් වේ. එහි දී කර්ම විපාක දොළොස් පිළිබඳ විස්තර වේ. මම මෙහි දී ඒ විපාක දුන් කර්ම සියල්ල පිළිබඳ විස්තර සඳහන් නොකරමි. කර්ම විපාක ලෙස රෝගී වූ අවස්ථා පමණක් සඳහන් කරමි.

නවාලයක් නිසා වේදනා විඳීමට සිදුවීම.

ගිජ්ජකුට පර්වතය පාමුල සක්මන් කරමින් සිටි බුදුරජාණන් වහන්සේ ඝාතනය කිරීමේ අදහසින් දෙවිදන්තෙර විශාල ගලක් පෙරලීය. මෙහි දී තවත් විශාල ගලක් මතු ව ඇතින් ඒ ගල වැළකීය. නමුත් එහි ගල් පතුරක් ඇතිත් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රී පාදයේ වැදී ඇඟිල්ලක් තුවාල විය.

මෙයට හේතුව මෙසේ දැක්විය හැකි ය. අප බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ පෙර ආත්මයක දී මනුෂ්‍යයෙක් වී ඉපදුනේ ය. ඔහුගේ පියාට බිරින්දැවරු දෙදෙනෙකි. දෙදෙනාට දරුවන් දෙදෙනෙකි. එක් අම්මා කෙනෙකුට බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ද අනෙක් අම්මාට තවත් දරුවෙක් ද දරුවන් ලෙස ඉපිද සිටියේ ය. තරුණ වයසට පත් බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ධනයට ඇති ආශාව නිසා තම සහෝදරයා මරුමුවට පත් කළේ ය. සියලු ධනය තමා සතුකර ගැනීමේ අදහසින් සොහොයුරා ගිරිදුර්ගයක නොපා ගලක් පෙරලීය. ගලට යට වී සොහොයුරා මරුමුවට පත්විය. ඒ අතුසල කර්මය නිසා බුදු වූ ආත්මාවාසයේ දීත් දෙවිදන් තෙරුන් වහන්සේගේ ගල් පෙරලීමට මුහුණ දීමට සිදුවිය. එයින් තම මාපට ඇඟිල්ල තැලීමටත් ලක්විය.

දේවදත්ත තෙර වහන්සේ පෙරලූ ගලේ පතුරක් වැදීම නිසා ශ්‍රීපාදයේ මාපට ඇඟිල්ල තැලී ලේ කැටී ගැසිණි. ජීවක වෛද්‍යාවාහිස තුමා එම ඇඟිල්ල පලා ලේ ඉවත්කොට සුවපත් කළේ ය.

වෛද්‍යාචාර්යතුමා ඇඹිල්ල පලා කුණු ලේ ඉවත් කොට බෙහෙත් දැමීම සඳහා සවස නැවත පැමිණීමේ බලාපොරොත්තුවෙන් ඇතුල් නගරයට ගියේ ය. එහෙත් එදා නැවත පැමිණීමට නොහැකි විය. මේ නිසා එදා ෫ පහන්වනතුරු බුදුරජාණන් වහන්සේට වෛද්‍යාච වීදීමින් සිටීමට සිදු වූ සේක. ඇඹිල්ලක් පලා ලේ ඉවත් කිරීමේ දී කෙතරම් වෛද්‍යාචක් විදීමට සිදුවනවා ද යන්න මබ්බට වැටහෙනවා ඇත.

මෙසේ සිදුවීමට හේතුව කුමක්ද? පෙර ආත්ම භාවයක දී අප බෝධිසත්වයන් වහන්සේ රජෙකු වී උපත ලබා සිටියේ ය. පාචේ යන රජතුමා ලස්සන කාන්තාවක් දුටුවේ ය. ඇය සිළිබද වීමසා බැඳු රජතුමාට ඇය විවාහවී ඇතිබව දැනගත්තේ ය. එනිසා ස්වාමීපුරුෂයා ගෙන්වා කිරීමට අපහසු වැඩක් බාරදී එය නොකළා කියා බොරු වෝද්‍යාවක් එල්ලකොට මරා දැමීය. ඒ කාන්තාව විවාහ කරගැනීමේ අදහසිනි. එම ආත්ම භාවයේ දී කාමරාගය නිසා කඩුවකින් කපා නිරපරාදේ මිනිස් ජීවිතයක් නොරකිරීමේ විපාක ලෙස ආත්ම ගණනක් නිරයේ දුක්විනිදේ ය. නොයෙක් ආත්මවල ඉපදී විපාක විනිදේ ය. බුදුවන ආත්ම භාවයේ දී ක් මෙසේ ශෛලකර්මයකට භාජනය වීමට සිදුවිය.

නිතර නිතර හිසේ රුදාවක් ඇතිවීම.

බුදුරජාණන් වහන්සේට නිතර නිතර හටගත් හිසේ රුදාවක් විය. උන්වහන්සේට හිසේ කැක්කුම නිසා බොහෝ වේදනා විදීමට සිදුවිය. එවන් අවස්ථාවල ධර්ම දේශනා කරන බුදුරජාණන් වහන්සේ සැරිපුත් හිමියන්ට කතා කොට දේශනාවේ ඉතිරි කොටස පවත්වන්නට භාර දී උන්වහන්සේ විවේක ගත් අවස්ථා අපට දැකගත හැකි වෙයි.

මෙයට හේතුවත් පූර්ව කර්මයකි. බෝධිසත්වයන් වහන්සේ පෙර ආත්ම භාවයක දී කෙවුල් ගමක (මාළු අල්ලන මිනිසුන් සිටින) දරුවෙක් වී ඉපදී සිටියේ ය. තමාගේ නැයන් මාළු අල්ලන තැනට ගොස් ගොඩක් මාළු හසු වී සිටිනවා දැක බලවත් සතුටට පත්විය. මාළු ගොඩක් හසු වී සිටිනු දැක තව හසුවනවා නම් කොච්චර හොඳ ද කියා සිති ය. මිය යෑමට දඟලන මාළු දැක සතුටුවීමේ විපාකය නිසා හිසේ රුදාවක් ඇතිවිය. එසේ ම එදා මාළු ඇල්ලූ තමාගේ නැයන් ද බුදුවන ආත්මයේ දී නැයන් වී ඉපදීමත් විශේෂත්වයකි. එදා සියලුදෙනා එකතු වී මාළු මැරූ පාපය නිසා විඬුළු හ කුමාරයා අතින් ශාකායයෝ මරමුවට පත්විය. සංඝාරයේ කළ අකුසල කර්මවල විපාක බුදුරජුන්ට පවා මෙසේ විදීමට සිදුව රෝගාබාධයන්ට මුහුණ දුනි.

නිතර නිතර කොන්දේ වේදනාවක් ඇතිවීම.

අපේ ආවේලා සියලාට සේ ම බුදුරජාණන් වහන්සේටත් නිතර නිතර හටගත් කොන්දේ අමාරුවක් ද විය. උන්වහන්සේට බොහෝ වේලාවක් හිඳගෙන වැඩ සිටීමට අපහසු විය. බොහෝ අවස්ථාවල ධර්ම දේශනාවක් කෙටියෙන් විස්තර කොට ඉතිරිය සැරිසුන් හිමියන්ට හෝ වෙනත් රහතන් වහන්සේ නමකට විස්තර කිරීමට දී උන්වහන්සේ විවේකගත් ආකාරය පෙනේ. මෙසේ කොන්දේ රුදාවක් ඇතිවීමටත් හේතුව හැටියට දක්වන්නේ සංසාරයේ කළ අකුසල කර්මයකි.

බෝධිසත්වයන් වහන්සේ එක් ආත්මභාවයක දී අඟුටුම්පි වාමන නමින් මල්ලව පොර කරඟකරුවෙකුට ඉසිද සිටියේ ය. එම ආත්මභාවයේ දී එක් මල්ලව කරඟකරුවෙක් ඔසවා පොළවේ ගැසීය. එහි දී එම මල්ලවපොර කරුගේ කොන්ද බිඳී ගියේ ය. එදා ඒ කොන්ද බිඳී දැමීමේ විපාක ලෙස බුදුරජාණන් වහන්සේ අපායේ උපත ලබා දුක්වින්නේද ය. ආත්ම ගණනාවක් සසර දුක්විඳි බුදුටු ආත්ම භාවයේ දීත් නිතර නිතර හටගත් සුව නොවන කොන්දේ කැක්කුමක් පැවැතීමේය.

ලෝභිත පක්ඛන්දිකා (ලේ අභිසාරය) රෝගය හටගැනීම.

චුන්දකම්මාරපුත්‍ර දුන් සුකර මද්දව නැගැති දානය වැළඳීමෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ රෝගාතුර වූහ. උන්වහන්සේට ලේ අභිසාරය (ලෝභිත පක්ඛන්දිකා) රෝගය වැළඳිණ. මේ නිසා උන්වහන්සේට බොහෝ වේදනාවන් උපන්සේක. ඊට පෙරත් බුදුරජාණන් වහන්සේට කිහිප අවස්ථාවක් ම මෙම රෝගය උන්සන්න වූ අවස්ථා අපට දැකගත හැකිවෙයි. අවසානයේ පිරිනිවන් පාන්නේ ද මෙම රෝගය උන්සන්න වීමෙනි.

මෙම රෝගය හටගැනීමට හේතුව ලෙස සදහන් වන්නේ ද කර්ම විපාකයකි. අප බෝධිසත්වයන් වහන්සේ එක් ආත්මභාවයක වෙද මහනෙකු වි ක්‍රියාකළේ ය. එහි දී ධනවත් පුද්ගලයෙකු පැමිණ වෙදකම් ලබාගෙන නියමිත මුදල් ගෙවීම ප්‍රමාද කළේ ය. එනිසා ඔහුට විරේක බෙහෙත්ක් බොන්තට සැලැස්වීය. ඔහු එයින් ලේ විරේක වීම නිසා බිය වී මුදල්ගෙවා ඉක්මනින් බෙහෙත් ලබාගෙන සුවය ලබාගත්තේ ය. එදා ධනලෝභය නිසා කළ කර්මයේ විපාක බුදු වූ ආත්මයේ දීත් විඳීමට සිදු වූ සේක. බුදුරජාණන් වහන්සේත් සසර නොයෙක් අකුසල කර්ම සිදුකොට මේ ආකාරයට දුක්වින්නේද නම් අප ගැන කුමන කතා ද? එනිසා අප සියලු දෙනාත් අකුසල කර්මවලින් වැලකී කටයුතු කිරීමට උත්සාහ ගත යුතු ය.

12. ලෙඩ රෝග නැති අයත් ලෝකයේ ඉන්නවාද?

කිසිම රෝගයක් නැති අයත් ලෝකයේ ඉන්නවාද? යන්න කෙනෙකුට ඇති ප්‍රශ්නයකි. සත්‍ය වශයෙන් ම නිරෝගී අයත් ලෝකයේ සිටින බව අප දැනගත යුතු ය. මානසිකව නිරෝගී පුද්ගලයන් ඇත්නම් ඒ බුදු පසේ බුදු, මහ රහතන් වහන්සේලායි. උන්වහන්සේලාට මානසික රෝග නැත. උන්වහන්සේලා මානසික නිරෝගී පුද්ගලයෝ ය. රහත් නොවූ අන් සෑම කෙනෙකුට ම මානසික රෝග යම් යම් ප්‍රමාණවලින් ඇත. රහතන් වහන්සේලා මානසිකව නිරෝගී වුව ද කායිකව රෝගී වූ අවස්ථා අපට දැකිය හැකි වේ. වක්ඛුපාල මහරහතන් වහන්සේ ඇස්දෙකම අන්ධ කෙනෙකි. එහෙත් රහතන් වහන්සේ නමකි. යශෝධරා දේවිය රහත් වී සිටිකාලයේ පවා බඩේ රුදාවක් සඳී ඇත. වුන්ද හාමුදුරුවන්, ඡන්ත හාමුදුරුවන්, පුතිගන්ත තිස්ස හාමුදුරුවන්, සැරිපුන් හාමුදුරුවන්, මහා කාශ්‍යප හාමුදුරුවන් වැනි රහතන් වහන්සේලාටත් රෝගවැළඳී ඇත. උන්වහන්සේලා මනසින් නිරෝගී වුව ද කායිකව රෝගී වූ හ.

රහත් වූ ද රහත් නොවූ ද කායිකව නිරෝගී පුද්ගලයන් අපට දැකිය හැකි වේ. අදත් උපන්දා පටන් රෝහලක නැවතී නැති, කිසිම බෙහෙත් පෝතක් බී නැති, රෝග දුක නොහඳුනන, නොදැනුන පුද්ගලයන් ඇත. සමහරු පවසන්නේ "මම නම් ජීවිතේට බෙහෙත් පෝතක් බීලා නැහැ." "තුනුරුවන් සරණින් මම නම් දන්න කාලෙක රෝහලක නැවතීලා නැහැ." යනාදී කරුණුයි. එයින් පැහැදිලි වන්නේ අසාමාන්‍ය ලෙස ඉඳහිට ඉතාමත් නිරෝගී පුද්ගලයන් සිටින බවයි. එය සැබෑවකි. එහෙත් අපට සංසාරේ හැමදාමත් එසේ නිරෝගීව සිටිය හැකි යැයි, කාට නම් කිව හැකි ද?

එදා බුදුරජාණන් වහන්සේගේ කාලයේත් නිරෝගී රහතන් වහන්සේ නමක් වැඩසිටි බව සඳහන් වේ. ඒ බක්කුල මහරහතන් වහන්සේ යි. උන්වහන්සේ වසර සියයකට වැඩි කාලයක් ජීවත් වූවන් අඩුම තරමේ කිවිසුමක් වත් නොගිය බව සඳහන් වේ. කිවිසුමක් යනවා යනු රෝගයක් නොවේ. එහෙත් උන්වහන්සේට කිවිසුමක් යන තරමේ වත් අපහසුතාවක් දැනී නැත. ඒ උන්වහන්සේගේ සසර පිනකි. ඉහත විස්තර වූ ආකාරයට බුදුරජාණන් වහන්සේට පවා රෝග වැළඳුන ද බක්කුල හිමියන්ට එසේ නොවී ය.

13. රෝගීන්ට ප්‍රතිකාර කිරීම පිත්කමක් ද?

රෝගීන්ට ප්‍රතිකාර කිරීම මහා පින්කමක් බව බොහෝ දෙනා නොදන්නා කරුණකි. මේ සඳහා කවර රෝගියෙකු වුව ද තෝරාගත හැකි ය. ඔබේ මව, පියා, ආච්චි, සීයා, නැන්දා මාමා, අසරණ වූ රෝගී වූ ඔබේ මිත්‍රයෙක් හෝ මිත්‍රයෙක් නොවූ කෙනෙක් වුව ද කම් නැත. ඔබට ගිලානෝපස්ථානය කළ හැකිනම් එය කොතරම් වාසනාවක් ද කියා සිතන්න. ලොව උතුම්ම ලාභය නිරෝගී කමයි. එම උතුම් ලාභය ලැබීමට මෙන් ම මෙලොව, පරලොව දෙලොව ජීවිත ජයගැනීමටත්, බොද්ධයන්ගේ අවසන් ප්‍රාර්ථනාව වූ නිවන් සඳු ලැබීමටත්, ගිලානෝපස්ථානය මහෝපකාරී වන බව බොහෝ දෙනා නොසිතන කරුණකි.

ගිලානෝපස්ථානය පිළිබඳ බුදුරජාණන් වහන්සේ බොහෝ කරුණු දේශනා කළා පමණක් නොව උන්වහන්සේගේ ජීවිතයෙන් ආදර්ශයෙනුත් පෙන් වූ සේක. “ආරෝග්‍ය පරමා ලාභා” යනුවෙන් එදා බුදුරජාණන් වහන්සේ කොසොල් රජතුමාට දේශනා කළේ ලොව උතුම්ම ලාභය නිරෝගී කම බවයි. ලොව අපට කොතෙකුත් ලාභ ඇත. එහෙත් ඒ හැම ලාභයක් ම පරදා නිරෝගීකම උතුම් ලාභය වන්නේ අන් කවර ලාභ කිබුණත් රෝගියෙක් නම් ඒ ජීවිතයෙන් වැඩක් නැති නිසයි. “රජෙක් වුවත් ලෙඩෙක් නම් වැඩක් නැහැ” යන කියමනක් ඇත.

සුප්පියා උපාසිකාවගේ වණයක් සුවපත් කිරීම, පුත්‍රිගන්ත කිස්ස තෙරුන් වහන්සේට සඳුන සඳුව ගෙඩි සේදීම සඳහා බුදුරජාණන් වහන්සේ ම උණු පැන්වලින් නැහැවීම, උදරාබාධයකින් පෙළුණ හික්කුන් වහන්සේ නමකට පිහිටවීම ආදී කතා පුවත්වලින් බුදුරජාණන් වහන්සේ රෝගීන්ට පිහිට වූ අයුරු මනාව පැහැදිලි වේ. විනය පිටකයේ මහාවග්ග පාලියේ දී “යෝ ගිලානං උපවිඨපෙය්‍ය සො මං උපවිඨපෙය්‍ය” යනුවෙන් යමෙක් ගිලානෝපස්ථානය කරයි ද හෙතෙම මට උපස්ථාන කරන්නේ වේ යනුවෙන් දේශනාකොට ඇත. ඒ අනුව අපට පැහැදිලි වන්නේ රෝගීන්ට උපස්ථාන කිරීම බුදුරජාණන් වහන්සේ නමකට කරන උපකාරයක් හා සමාන බවයි.

අප රෝගීන්ට උපස්ථාන කිරීමේ දී ක්‍රියාකළයුතු ආකාරය පවා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කොට ඇත. උන්වහන්සේ රෝගියෙකුට ප්‍රතිකාර කරන උපස්ථායකයෙකු සතුටිය යුතු ගුණාංග 05 ක් දේශනා කොට තිබේ.

01.දක්‍ෂ උපස්ථායකයා හිලනාව හිතකර බෙහෙත් පිළියෙල කර දෙයි.

02.හිත අහිත ආහාර පාන හැදෑනගෙන හිතකර ආහාර පමණක් රෝගියාට ලබා දෙයි. අහිතකර ආහාර ඉවත්කරයි.

03.ලාභ ප්‍රයෝජන අපේක්‍ෂාවෙන් තොරව මෙහි කරුණාව ඇතිව උපස්ථාන කරයි.

04.මළ මුත්‍ර ආදිය ඉවත් කිරීමේ දී පිළිතුලක් නුපදවයි. රෝගියා පිරිසිදුව තබයි.

05.වරින්වර රෝගියාගේ හිත සැනසෙන පරිදි උපදෙස් ලබාදෙයි. සුභද්‍රව කතාකරයි. බිය දුරුකරයි.

උපස්ථායකයා හිලනාව කෙතරම් හොදින් සැලකුව ද රෝගියා ද සිය රෝගය සුව කරගැනීම පිළිබඳ වුවමනාවෙන් වැඩකරගත යුතු ය. උපස්ථායකයාගේ බසට කීකරුව කටයුතු කළ යුතු ය. එසේ නොමැතිව මුරණ්ඩු නොවිය යුතු ය. අද සමහර රෝගීහු උපස්ථායකයා කියන දේ ගණන් නොගනිති. ඔවුනට අහිමන පරිදි කටයුතු කරති. එසේ කිරීමෙන් රෝගය සුව කරගැනීම අපහසු වේ. රෝගය වර්ධනය වේ. එනිසා ම බුදුරජාණන් වහන්සේ රෝගියෙකු පිළිපැදිය යුතු කාරණා පහක් ද දේශනා කළ සේක.

01. හිතකර වූ ආහාර පාන පමණක් ආහාරයට ගනී.

02.හිත වූ ආහාර පාන වුව ද පමණ දැන කටයුතු කරයි. (හිතකර වූ ආහාර වුව ද ප්‍රමාණය ඉක්මවා නොගත යුතු ය.)

03.නියමිත මේලාවට නිසි පරිදි බෙහෙත් පාවිච්චි කරයි.

04.උපස්ථායකයාට කමාගේ අසනීප තොරතුරු නොසඟවා දන්වයි.

05.වෛරයය උපදවා රෝගී තත්වයන් ඉවසා දරා කටයුතු කරයි.

ඉහත කරුණු පිළිබඳ සලකා බැලීමේ දී පෙනී යන්නේ නිරෝගීතාවය සඳහා උපස්ථායකයාගේ කාර්ය භාරය මෙන් ම රෝගියාගේ කැපවීම ද අවශ්‍ය බව යි. රෝගියා සතුට ද පැවැතිය යුතු ගුණාංග ඇති අතර ඒවා නිසි පරිදි ඉටුකිරීම රෝගියාගේ ද වගකීමකි. අද නිරෝගීව සිටින පුද්ගලයෙකු හෙට ලෙඩවිය හැකිය. මෙම රෝග මිනිසුන්ට පමණක් නොව සනා සිවුපාවුන්ට පවා පොදු වුවකි. මිනිසුන්ට පමණක් නොව අසරණ රෝගී සත්වයෙකුට වුව ද ප්‍රතිකාර කිරීමට හැකි නම් ඒ පිත්තමකි.

අප ලක් ඉතිහාසයේ රජවරු පිළිබඳ කරුණු සලකා බැලීමේ දී වෙදකමින් දස්කම් පෑ රජෙකු පිළිබඳවත් සඳහන් වේ. ඒ බුද්ධදාස රජතුමායි. එතුමා ඉතා දක්‍ෂ රජෙකු පමණක් නොව දක්‍ෂ වෛද්‍යවරයෙකි. ඔහු ශෛලාච්චේද්‍ය විද්‍යාව පවා දැන සිටි බව සඳහන් වේ. එතුමා දිනක් රෝගී වූ නාගයෙකුට ප්‍රතිකාර කළ බව දැක්වේ. නාගයාගේ ශරීරයේ ගෙඩියක් ඇවිත් වේදනාවෙන් සිටිනු දුටු රජු එම විෂ සහිත වූ ගෙඩිය පලා ඉවත්කොට ශෛලාකර්මයක් සිදුකර එම නාගයා සුවපත් කළ බව දැක් වේ. එවන් පිත්තම් කළ රජවරු පවා අප ලක් දෙරණේ සිටිබව අපට ආඩම්බරයෙන් කිව හැකි ය.

14. වෛද්‍යවරුන්ටත් හෙදියන්ටත් පින්සිද්ධ වෙනවා ද?

අප සමාජයේ රෝගීන්ට බෙහෙත් කරන හා උවැටන් කරන වෛද්‍යවරුන්, හෙදියන්, සහ රෝහල්වල සේවය කරන අනෙකුත් පිරිස් ඇත. රැකියාව ලෙස රෝගීන්ගේ ම කටයුතු කරන අයට පින් සිද්ධ වෙනවාද? යන්න කෙනෙකුට ඇති ගැටළුවකි. අප සේවය කරන ආයතනය හෝ කරන රැකියාව අනුව පින්සිද්ධ වෙනවා කියා හෝ පවි සිද්ධවෙනවා කියා කියන්න අපහසු ය. රෝහලක හෝ වෛද්‍ය මධ්‍යස්ථානයක සිට පින් අත්කර ගැනීමට මෙන්ම පවි සිද්ධකර ගැනීමට ද අවස්ථාව ඇත. ඒ සඳහා බලපාන්නේ කරන රැකියාව හෝ ස්ථානය නොව තමාගේ සිතිවිලිවල ස්වභාවය යි.

පන්සලක සිටියත් අතුසල් සිතුවිලිවලින් යුක්ත නම් පවි සිදු වේ. හැමදාම පන්සලේ සිටියා කියා පින් සිදුවන්නේ නැත. එසේ ම වෛද්‍යවරයෙක් වුව ද කපටි සිතින් අයහපත් සිතින් කටයුතු කරන්නේ නම් ඔහුට පින් සිදුවන්නේ නැත. මෙහි දී වෛද්‍යවරයා ද දේශීය වෛද්‍යවරයා හෝ බටහිර වෛද්‍යවරයා කියා වෙනසක් නැත. වෛද්‍යවරයාගේ අදර මෙමනිස කරුණාව යන ගුණාංග ඇතිව කටයුතු කළ යුතු ය.

අප බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේන් සසර වෛද්‍යවරයෙකු ව ඉපදී රෝගියෙකුගෙන් වැඩිපුර මුදල් ගැනීමේ අපේක්‍ෂාවෙන් රෝගය උක්ෂන්ත කිරීමට කටයුතු කර බිය කර වැඩිපුර මුදල් ලබාගෙන ඇත. ඒ රෝගියාට කළ ඡේ නිසා බුද්ධත්වය ලැබූ ආත්ම භාවයේ දී ලෝභිත පක්ඛන්දිකා (ලේ අභීසාරය) නමේ රෝගය වැළඳී දුක්විඳීමට සිදුවිය.

වක්ඛුපාල හාමුදුරුවන්ගේ ඇස් දෙක අන්ධ වූ කතා පුවත ඔබ අසා ඇති. රහත් වුණත් ඇස්දෙක අන්ධ වීමට හේතුව සසර කළ අකුසල කර්මයකි. ඒ අක්‍ෂී වෛද්‍යවරයෙකු ව සිටි ආත්ම භාවයක දී කාන්තාවකට නමා රැවටීම නිසා ඇයට දඬුවමක් ලෙස ඇගේ ඇස් අන්ධ කිරීමේ ප්‍රතිඵලක් ලෙසයි. වැරදි කරුවන්ට දඬුවම් දීම හෝ පලිගැනීමට මේ උතුම් රැකියාව යොදා නොගත යුතු ය. එසේ යොදාගතහොත් එහි විපාක විඳීමට සිදුවන්නේ ද වෙන කෙනෙකුට නොව තමාට ම ය.

ඔබ ඕනෑතරම් රජයේ රෝහල්වලට හෝ වෛද්‍ය මධ්‍යස්ථානවලට ගොස් ඇත. එසේ ම පෞද්ගලික රෝහල්වලට හෝ වෛද්‍ය මධ්‍යස්ථානවලට ගොස් ඇත. මේ දෙකේ ම වැඩ කරන්නේ අපේ ම වෛද්‍යවරු ය. අපේ ම හෙද හෙදියෝ ය. අපේ ම රෝහල් සේවකයෝ ය. අපේ ම ආරක්‍ෂක සේවයේ නියුතු සේවකයෝ ය. එහෙත් ඔබ මේ ස්ථාන දෙකේ සිටින බොහෝ අයගේ වෙනසක් දැක ඇති. සිනාසෙන වෛද්‍යවරුන් බොහෝවිට රජයේ රෝහලේ නැත. එහෙත් පෞද්ගලික රෝහල්වල සිටින බොහෝ වෛද්‍යවරු සිනාසෙන උදවියයි. රජයේ රෝහල්වල සිටින බොහෝ හෙදියෝ නපුරු ය. ලෙඩුන්ට ආදරයෙන් කතා නොකරති. බණිති. ගොරවති. රවති.

එහෙත් පෞද්ගලික රෝහල්වල සිටින හෙදියන් ආදරයෙන් පිරුණු, මෙමතියෙන් පිරුණු, කරුණාවෙන් පිරුණු, උදවිය නොවේද? ඒ අය ලෙඩුන්ට කතා කරන්නේ බොහෝ කරුණාවෙනි. මුහුණේ නිතර ම සිනහව පිරී ඇත. උදව් කිරීමට සෑදී පැහැදී සිටී. එහෙත් අපේ රජයේ රෝහලේ ඒ තත්ත්වය දැකගත නොහැකි ය. රජයේ රෝහල්වලත් එවැනි ඉතා හොඳ හෙදියන් නැතුවාම නොවේ. ටික දෙකක් ඇත. බොහෝ අය තුළ ඇත්තේ නුරුස්සන හැඟීමකි. ගේට්ටුවේ සිටින මුරකරුගේ පටන් පෞද්ගලික අංශයේ සෑම කෙනෙක් ම සිනහවෙන් යුතුව කටයුතු කරති. රජයේ රෝගලක පමණක් නොව රජයේ බොහෝ ස්ථානවල සිටිනා අය සිනාසීමට නොදනිති. ආචාරශීලී නැත. කරුණාව නැත. මෙමඟී සහගත සිතුවිලි නැත. ඔවුන්ගේ පෞද්ගලික දෙයක් ගැනීමට පැමිණි අය දෙස තරහින් බලන්නාක් මෙන් ඔවුහු ජනතාව දෙස බලති ගොරවති, රවති, බොහෝ තැන්වල ස්වභාවය මෙය නොවේද?

මේ වෙනස මෙහි පෙන්වා දෙන්නේ කිසිවෙකු සමග අනොපයකින් නොවේ. බොහෝ කරුණාවෙහි. ඔබ රෝහලක සේවය කරන්නේ නම් මෙය කියවා කේන්ති නොගන්න. මෙහි මා සඳහන් කළ දේ පිළිබඳ මදක් විමසා බැලීමේ දී වෙනස දැකගත හැකි වේ. එසේ වූයේ ඇයි ද යන්න පිළිබඳ අප විකක් විමසා බැලිය යුතු ය. රජයේ හෝ පෞද්ගලික ආයතන දෙකේ ම වැඩ කරන අයට වැටුප් ලැබේ. එක අවස්ථාවක් ඇත. පෞද්ගලික ආයතනවල දී නිවැරදිව රැකියාව නොකළොත් රැකියාව අහිමිවීමට හැකියාව ඇත. එනිසා තම රැකියාව ඉතා වුවමනාවෙන් කරයි. එහෙත් රජයේ රැකියාවෙන් ඔබ එලවන කෙනෙක් නැත. එනිසා කුමක් වුව ද කම් නැත. යනුවෙන් නොසිතන්න. ඔබ කරන රැකියාව ඉතා හොඳින් සිදුකරන්න.

ඔබ වෛද්‍යවරයෙක් වුව ද හෙදියක් වුව ද වෙනත් රැකියාවක් කළ ද කම් නැත. රෝගියෙකුට ප්‍රතිකාර කිරීම, උපකාර කිරීම පිත්කමකි. ඔබ කරන රැකියාවට වැටුපක් ලැබෙන එක සත්‍යය. ඒ ජීවත් වීම පිණිස ඔබට ලැබෙන දෙයක් පමණි. ඔබ ළඟට පැමිණෙන රෝගියාට ආදරයෙන් කතා කරන්න. සිතාසෙන්න. මෙහි සහගතව කරුණාවෙන් කටයුතු කරන්න. දිනපතා ම ඔබට පින්සිදුවේවි. "සෝ ගිලානං උපට්ඨපෙති සෝ මං උපට්ඨපෙති" යනුවෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ යමෙකු රෝගියෙකුට උපස්ථාන කරයි නම් එය බුදුරජාණන් වහන්සේ තමකට කරන උපකාරයක් ලෙස හදුන්වා ඇත.

ඔබ ළඟට සැමදාම රෝගීන් පැමිණෙයි. ඔබට මෙය අමුත්තක් නැත. එහෙත් රෝගියෙක් සමහර විට ඔබ ළඟට පැමිණෙන්නේ ජීවිතයේ එකම එක වතාවක් විය හැකි ය. හැබැයි රෝගියාට එම එකම එක දවස ජීවිතයේ අමතක නොවන දවසක් වනු ඇත. ඔබ දැක්වූ කරුණාව දයාව හෝ ඔබේ නපුරැකම් ඔහුට හෝ ඇයට ජීවිතයේ සැමදාම මතක තිබෙනු ඇත. එනිසා ඔබ සැමවිට ම තමා ළඟට පැමිණි සෑම කෙනෙකුට ම ආදරයෙන් කරුණාවෙන් සැලකීමට අමතක නොකළ යුතු ය. අප සමාජයේ සිටින බොහෝ දෙනා කතා කරන දේ අපට නිතර ඇසේ. සමහර අය සමහර වෛද්‍යවරු ගැන බොහෝ දේ කියති. ඒ දොස්තර මහත්තයා බෙහෙත් නොදුන්නත් ලෙසේ සනීප වෙනවා. හරිම කරුණාවන්නයි. ගිහින් කතා කරන කොටම ලෙසේ භාගයක් සනීපවෙලා, මෙවැනි කතා කියන අහිංසක මිනිසුන් ඔබ දැක ඇති. හෙදියන් පිළිබඳව වුවත් එවැනි දේ කියති. අනේ ඒ මිසී නෝනා හරි හොඳයි. සීදේවී නෝනා. පුදුම කරුණාවන්නයි. හරිම හොඳයි. අපට හොඳින් සැලකුවා. මෙවැනි කතා කියන අයත් ඇත. එසේ ම බනින අයත් ඇත.

අපට ලැබුණ මේ වටිනා රැකියාව පින්සිදු කරගන්න ලැබුණු මහඟු අවස්ථාවක් කියා සිතා වැඩ කළොත් ඔබට සැමදා ම පින් සිදුවෙනු ඇත. එය මෙලොව දියුණුවට මෙන් ම පරලොව සුභ සිද්ධිය පිණිස ද හේතු වේ.

15. දේව යාඥාවෙන්, සෙත්කවියෙන් හා බෝධි සුභාවෙන් රෝග සුව කළ හැකි ද?

සමහර ආගම්වල දේව යාඥාවෙන් රෝග සුව කරනවා යන්න ජනතාව මුලා කිරීමට යොදන මිත්‍යාවක් බව අපට පැවැසිය හැකි ය. දේවයාඥාවෙන් පමණක් රෝග සුව කිරීමේ හැකියාවක් නැත. එසේ කිරීමට ගොස් අභිංසක ජීවිත පවා අභිමිකරගත් අවස්ථා ගැන අප අසා ඇත. එසේ දේව යාඥාවෙන් රෝග සුව කළ හැකි නම් වෛද්‍යවරු අවශ්‍ය නැත. රෝහල් අවශ්‍ය නැත. එසේ කළ හැකි නම් රෝහලකට ගොස් එහි සිටින ලෙවුන් සුවපත් කළ හැකි ය. ඔවුහු එසේ නොකරති. ඒ මිත්‍යාව අතට ම හසුවන හෙයිනි. එහෙත් ඔවුහු රෝගීන් සිටින ගෙවල් සොයා ඇවිත් යාඥාකිරීමට සැරසෙති. අපේ ඇතම් මිනිස්සු අනුවණ කම නිසා ඒවට රැවටෙති. ඔවුන් සුවකරන රෝගයක් නැත. ඒ අභිංසක මිනිසුන් මුලාකරන, ආගමට හරවන හොරුය. එසේ ම බෝද්ධ නමින් පෙනී සිටිමින් රෝග සුවකිරීම ආදී නොකළහැකි දේ පිළිබඳ මිනිසුන් මුලා කරවන යම් යම් වංචනිකයින් ද නැතුවා නොවේ.

එසේ නම් සෙත්කවි කියා හෝ බෝධිපුජා පැවැත්වීමෙන් පමණක් රෝග සුව කළ හැකි ද? කෙටි පිළිතුර බැහැ යන්නයි. එසේ නම් බෝද්ධයින් වන අප බෝධි පුජාවන් පවත්වන්නේ, සෙත්කවි කියන්නේ ඇයි ද? යන්න කෙනෙකුට ප්‍රශ්න කළ හැකි ය. යම් කෙනෙකු වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර නොකර සෙත්කවි කියමින් බෝධි පුජාවන් තබමින් සිටියහොත් ලෙඩා සුව වන්නේ නැත. සමහරවිට රෝගය උත්සන්න වී රෝගියා මිය යාමට පවා හැකි වේ. වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර කරන අතර ම බෝධි පුජා පැවැත්වීම හා සෙත්කවි කීම වරදක් නැත.

මිනැම රෝගියෙකුගේ කායික රෝග සුවවීමට නම් මානසික සෞඛ්‍යය ද නිරෝගීව තිබිය යුතු ය. සමහර උදවිය කායිකව රෝගී වූ විට මානසිකව ද රෝගීන් බවට පත් වේ. ඔවුන්ට සෙත්කවි කීමෙන්, බෝධි පුජා පැවැත්වීමෙන් මානසිකව ශක්තියක් ලැබේ. මානසික නිරෝගීතාවය ලැබේ. එය කායික රෝග සුවවීමටත් හේතුවක් වේ.

සෙත් කවියෙන් හා බෝධි සුඡාවෙන් මෙන් ම පිරිත් දේශනයෙන් රෝග සුව වීමට බලපාන හේතුව බොහෝ දෙනා නොදන්නා කරුණකි. බොහෝ අය රෝගීන් බවට පත්වන්නේ පෙර කර්ම විපාකවල ප්‍රතිඵලයක් නිසා බව අපි ඉහත සඳහන් කෙළෙමු. එසේ නම් එවැනි රෝගවලට වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර පමණක් ප්‍රමාණවත් වන්නේ නැත. අපට බවේ අමාරුවක් හැඳුනාට හිසේ අමාරුවක් හැඳුනාට, උණසෙම්ප්‍රතිශ්‍යාව හැඳුනාට කිසිවෙකු ගොස් සෙත්කවි කියන්නේ හෝ බෝධි සුඡා නියන්නේ නැත. අප ආගමේ පිහිට ප්‍රාර්ථනා කරන්නේ විකක් දරුණු රෝගයක් සෑදෙනහොත් රෝගය ඉක්මනින් සුව නොවෙතොත් පමණි. වෛද්‍ය විද්‍යාව අනුව නිසි ප්‍රතිකාර කළත් සුව නොවන රෝග ඇත. කෙතෙක් බෙහෙත් බිච්චන් මොන වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර කළත් දිනෙන් දින උත්සන්න වෙන රෝග ඇත. සමහර අවස්ථාවල වෛද්‍යවරුන්ට පවා සොයාගත නොහැකි රෝගාබාධ සෑදේ. එවන් අවස්ථාවල අපට කාගේ පිහිටක් ද? එවිට බෝධි සුඡාවේ සෙත්කවියේ පිහිට අවශ්‍ය වේ.

බෝධි සුඡාවෙන් හා සෙත් කවියෙන් රෝග සුව වන්නේ කෙසේ ද? යන්න පිළිබඳ විමසීමේ දී ලෝණ සූත්‍රය අපට වැදගත් වේ. ලෝණ යනු ලුණුවලට කියන නමකි. බුදුරජාණන් වහන්සේ ලුණු උපමා කරමින් දේශනාකළ නිසා මෙම සූත්‍රය මේ නමින් හදුන්වා ඇත.

ලුණු පොල්කට්ටක් ගෙන එයට ජලය පොල්කට්ටක් කවලමකර බලන්න. එම ජලය පානය කළ හැකි ද? කිසිසේත් නොහැක. ලුණු පොල්කට්ටට වතුර ජෝග්ගුවක් විතර කවලමකර පානය කළ හැකිදැයි බලන්න. ඒත් නොහැකි ය. එසේ නම් වතුර ගැලුමක් විතර එක්කර බලන්න. ඒත් ලුනු රස ඇත. පානය කළ නොහැකි ය. එසේ නම් වතුරු බැරැල් එකක් ගෙන ලුණු පොල්කට්ට එයට දමන්න. එහි ලුණු රසය කෙතෙක් ද? පානය කළ හැකි ද? නොහැකි ද? එහි ලුණු රසය කිබුණත් යාන්තම් ඇත. ලුණු පොල්කට්ට ගෙන ගංගාවකට දමන්න. ලුණු සොයන්න වන්නැත.

මෙය උපමාවකි. ලුණු යනු අප සසර කළ කර්ම විපාක කියා සිතන්න. ජලය යනු අප දැන් සිදුකරන කුසල කර්ම කියා සිතන්න. එසේ නම් ලුණු පොල්කට්ටට වතුර පොල්කට්ටක් එක් කළා යනු අපේ තිබූ අකුසල කර්ම විපාක හා තරමට ම කුසල් කර්ම කළා යනුයි. එයින් පෙනී යන්නේ බොහෝ අකුසල කර්ම ඇති කෙතෙකු කුසල කර්ම විකක් කිරීම ප්‍රමාණවත් නොවන බවයි. එයින් අකුසල පක්‍ෂයේ ශක්තිය දුර්වල කළ නොහැකි වේ. වැඩි වැඩියෙන් කුසල් කිරීමෙන් අකුසල්වල ශක්තිය දුර්වල කළ හැකි ය.

ඔබට බොහෝ රෝගාබාධ ඇතිවිට, ගෙදර දොර කරදර වැඩි වූ විට කරන්නේ කුමක් ද? කේන්ද්‍රරේ නැතිනම් හදිහන පරීක්ෂා කිරීමට යාමයි. එසේ කේන්ද්‍රය පරීක්ෂාකරන ලෙවැඳැයා ප්‍රකාශ කරන්නේ ඔබට අපල තිබෙන නිසා පින්කම් කරන ලෙස නොවේද? දින සතක් බෝධි පුජා පවත්වන්න. සෙත් කවියක් කියන්න. දුගීම්ගී යාවකයන්ට උදව් කරන්න. දානායක් දෙන්න. අසරණ දරුවන්ට උදව් කරන්න. සතෙකු මරණයෙන් නිදහස් කරන්න. යනාදී වශයෙන් උපදෙස් ලබාදෙයි. ඔබත් එසේ කටයුතු කරන්න පටන් ගනී. වෛද්‍යවරයා සොයාගැනීමට නොහැකි යැයි කියූ රෝගය කුමක්දැයි සොයාගනී. කාලයක් පුළු නොවූ රෝගය විකෙන් වික පුළු වෙන්න පටන්ගනී. මෙය වූයේ කෙසේ ද? මේවා විද්‍යාවෙන් ඔප්පු කළ නොහැකි ය. බුදු දහමට අනුව විග්‍රහ කළ හැකි ය.

ඉහත ලෝණ සූත්‍රයේ දැක් වූ ආකාරයට ලුණු යනු අකුසල කර්ම නම් ඔබ කරන පින් යනු ජලය නම් අපි පන්සල් යනවිට, බෝධිපුජා තබන විට, සෙත්කව් කියනවිට, දන් දෙන විට, බණ අසනවිට, සීල් සමාදන්වනවිට, අසරණ අයට පිහිටවනවිට, භාවනා කරනවිට, සතුන් මරණයෙන් නිදහස් කරනවිට සිදුවන්නේ පින් දස්කිරීමකි. ලුණුවලට වැටීයෙන් ජලය දමනවිට ලුණුවල රසය අඩුවන්නාක් මෙන් අප වැඩි වැඩියෙන් පින්කම් කරනවිට පව්වල ශක්තිය හීන වී යයි. ඔබ දින සතක් බෝධි පුජා කරනවා යැයි සිතන්න. එම සතිය පුරාවට ඇතිවන්නේ කුසල් සිතුවිලි නොවේ ද? වෙනදා නිවසේ සිටියානම් ඔබට බොහෝ අකුසල සිතුවිලි ඇතිවිය හැකිය. එහෙත් උදේ පාන්දර අවදිවන්නේ ද අද හවස පන්සල් යන්න ඕනයි කියා සිතාගෙනයි. ඔබ රැකියාවට ගියත් යාළුවන් සම්භවයා කතා කරන්නේ හවසට පන්සල් යන්න තියෙනවා. මේ දවස්වල බෝධි පුජාවක් කරනවා. කියා නොවේ ද? දරුවන්ට කියන්නේ ද මල්වික කවන්න. ගිලන්පස ටික හදන්න. පන්සල් යන්න ලැස්සි වෙන්න. මේ හැම මොහොතේ ම හිතේ ඇත්තේ කුසල් සිතුවිලි නොවේද? ඔබ නාන්තා ගියත් හිතේ තියෙන්නේ පන්සල ගැනම නොවේ ද? පන්සලට යනවිට පාරේ යන අය සමග පවසන්නේ ද පන්සල් යනවා බෝධි පුජා තබනවා යනාදිය ගැන නොවේ ද? පන්සලට ගිය වේලේ පටන් බෝධි මළුව අමදිනවා. මල් ආසන පවිත්‍ර කරනවා. පැන් කලස අරගෙන බෝධීන් වහන්සේ වටා ගමන් කරනවා. ගාථා කියනවා. මේ සෑම මොහොතකම ඔබේ සිතේ ඇතිවන්නේ කුසල් සිතුවිලි නොවේ ද? පවිකාර අකුසල් සිතුවිලිවලින් ඇත්ව කුසල් සිත් පෙරටු කරගෙන කරන ප්‍රාර්ථනා මහා බලසම්පන්න බව බුදුරජාණන් වහන්සේන් දේශනාකොට තිබෙනවා. මෙහි දී වන්නේ ද එයයි. ඔබ කුසල් සිතුවිලිවලින් යුතුව රෝගියෙකුට පුළුපන් වේවා කියා, නිදුක්වේවා, කියා ආශීර්වාද කරන විට රෝග සුව වේ. නිරෝගී භාවය ලැබේ. එනිසා දෙවියන්ට යාඥාකොට ලෙඩ සුව කිරීමට ඉල්ලනවාට වඩා වැඩි දෙයක් බෝධි පුජාවෙන් හා සෙත් කවියෙන් සිදුවන බව තේරුම්ගත යුතු ය.

16. පිරිස් කියා රෝග සුව කළ හැකි ද?

කායික රෝගවලට මෙන් ම මානසික රෝගවලටත් පිරිස් දේශනාවන් තුළින් අංශීර්වාද කොට එකී රෝග සුව වූ ආකාරය ත්‍රිපිටකයේ දැක් වේ. බුදුරජාණන් වහන්සේට මෙන් ම රහතන් වහන්සේලාට අසනීප වූ අවස්ථාවල පිරිස් දේශනා කොට රෝග සුව වූ අයුරු පිරිස් දේශනාවන් පිළිබඳ විමසා බැලීමේ දී අපට දැකගත හැකි වේ. මහා කස්සපයෝර බොජ්ඣංග පිරිත, මහා මොග්ගල්ලානපෝර බොජ්ඣංග පිරිත, මහා චන්ද්‍රපෝර බොජ්ඣංග පිරිත යන පිරිස් දේශනාවන් තුන අපට පිරුර්වානා පොත් වහන්සේගෙන් දැකිය හැකි වේ. එම දේශනාවන් තුනම දේශනා කොට ඇත්තේ රෝගී වූ අවස්ථාවලයි. වනාන්තරයේ භාවනානුයෝගීව සිටි බුදුරජාණන් වහන්සේට විෂ මල් වර්ගයක රේණු සුළඟේ ඇවිත් ආග්‍රහණය වීම නිසා හුස්ම ගැනීමේ අපහසුතාවයක් ඇතිවිණ. එම අවස්ථාවේ චූන්ද මහරහතන් වහන්සේ විසින් සත්ත බොජ්ඣංග ඇතුළත් සූත්‍ර දේශනාව සිදුකළ අතර සූත්‍ර දේශනාව අවසානයේ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ රෝගය සුවපත් වුණි. එසේ ම රහතන් වහන්සේලා දෙනමටත් අවස්ථා දෙකක දී එසේ ම රෝගී වූ විට පිරිස් දේශනාවන් පවත්වා සුවය ලබාගත් අයුරු අපට පෙනේ.

ගිරිමානන්ද සූත්‍ර දේශනාව පිළිබඳ විමසීමේ දී අපට සඳදෙන රෝග පිළිබඳ දීර්ඝ විස්තරයක් ද එහි ඇත. රහතන් වහන්සේලාට පවා රෝග සඳුන අවස්ථාවල දී පිරිස් දේශනා කොට කය සුවපත් කිරීමට කටයුතු කොට ඇත. අප අද සිදුකරන්නේ ද විශේෂයෙන් මනස සුවපත් කිරීමකි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දවස සිටි ධම්මික උපාසක මහතාගේ කතාව සමහරවිට ඔබ අසා ඇත. ඔහු රෝගාතුරව මියයෑමට ආසන්නව සිටිය දී හිඤ්ඤාත් වහන්සේලා ඔහුට ආශීර්වාද පිණිස පිරිස් දේශනා කොට ඇත. ඔහු පිරිස් අසමින් සිට මිය ගියේ ය. දෙව්ලොව ඉපදුනේ ය. ධර්මය පිළිබඳ මෙලොව පරලොව පිළිබඳ අවබෝධයක් නොමැති කෙනෙකුට තර්ක කළ හැකි ය. පිරිස් කිව්වට වැඩක් නැහැ. කෝ පිරිස් කියද්දීම මැරුණා නේද? යනාදිය පැවසිය හැකි ය. මෙය පුහු තර්කයකි. මිය යෑමට සිටින කෙනෙකු පිරිස් දේශනා කොට මරණින් මුදවාගත නොහැකි ය. එසේ හැකිනම් මිය යෑමට ආසන්න වෙන හැම වේලේම පිරිස් දේශනා කොට මරණයෙන් මුදවාගැනීමට හැකිවිය යුතු ය. එය එසේ කළ නොහැකි ය. එහෙත් මරණාසන්නව සිටින කෙනෙකුට පිරිස් දේශනා කිරීම තුළින් ඔහුගේ පරලොව ජීවිතය වාසනාවන්ත කළ හැකි ය. ඔහුගේ චුති චිත්තය යනපත් වුවහොත් ඊළඟ ආත්ම භාවය යහපත් වේ. එනිසා මරණාසන්න වේලාවේ පවා පිරිස් ඇසීම යහපත පිණිසම පවතී.

රෝහල්, වෛද්‍ය මධ්‍යස්ථාන වැනි දේ ඉදිකිරීමට උදව් උපකාර කිරීම, රෝගීන්ට අවශ්‍ය පහසුකම් සපයා දීම, රෝගීන්ට අවශ්‍ය උපකරණ ලබාදීම, රෝගීන්ට උදව් උපකාර කිරීම ආදිය ද නිරෝගී සමාජයේ ලැබීමේ පින්කම ය.

18. නිරෝගීවීමට අපට කළ හැකි දේ කුමක් ද?

නිරෝගීවීමට අපි සෑම දෙනෙක්ම කැමැති වෙමු. එහෙත් ඒ සඳහා අප කුමක් කළ යුතු ද? ආගමානුකූලව යමක් කරනවා ද? නැතිනම් වෙනත් දෙයක් සිදු කරනවා ද? යන්න මඛට ගැටළුවක් විය හැකි ය. සසර නිරෝගීතාව ලැබීම එක් කාරණයකි. මෙලොව නිරෝගීතාව ලැබීම තවත් කරුණකි. මෙහිසා අප සසර නිරෝගීතාව උදෙසා කළයුතු දේ එකකි. මෙලොව නිරෝගීතාව උදෙසා කළ යුතු දේ තව එකකි. ඒ ආනුව අප නිරෝගීතාවය උදෙසා කළයුතු ක්‍රියා පිළිවෙත් දෙකකි. එනම්

01. මෙලොව නිරෝගීතාවය උදෙසා කළ යුතු දේ
02. සසර නිරෝගීතාවය උදෙසා කළ යුතු දේ යනුවෙනි.

01. මෙලොව නිරෝගීතාවය උදෙසා කළ යුතු දේ.

ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ යන දුක්වලින් යුතු අප ව්‍යාධිය නිසා මෙලොව කොපමණ දුක් විඳින්නේ ද? එසේ නම් එයින් මිදී නිරෝගීවීමට කළ යුත්තේ කුමක් ද? අපට නිරෝගීතාව රැක ගැනීමට කළ යුතු ක්‍රියා පිළිවෙත් දෙකකි. එකක් නම් රෝග සෑදෙන පසු ඒවාට පිළියම් කිරීම ය. අනෙක රෝග සෑදීමට පෙර රෝග ඇති නොවීමට ක්‍රියා කිරීම ය. අද අප බොහෝ අය රෝගීන් බවට පත්ව ඇත. එයට හේතුව බුදු සමසේ උගන්වන අල්පේච්ඡනාව, ධාර්මිකත්වය වැනි ගුණාංග අමතක කොට අධාර්මිකව, ආත්මාර්ථකාමීව කටයුතු කිරීමයි. අප රෝගීන් වූවාට පසු පිළියම් සොයනවාට වඩා රෝගීන් වීම වළක්වා ගැනීමට කටයුතු කිරීම වැදගත් වේ. එහි දී අපට කළ හැකි, කළයුතු ක්‍රියා පිළිවෙත් රාශියකි. එහෙත් දැනට අප සිදුකරන නොසැලකිලිමත් ක්‍රියා රාශියකි. ඒවායින් කිහිපයක් කෙටියෙන් මෙසේ පෙන්වා දිය හැකි ය.

i. අපරික්‍ෂාකාරීව රිය පැදවීම.

අද අප රටේ වැඩිපුරම රෝගීන් බවට පත්වන්නේ මේ හේතුව නිසයි. බොහෝ තරුණ පිරිස් ත්‍රිවිල් රථ, යතුරුපැදි මෙන් ම අනෙක් මෝටර් රථ පවා අපරික්‍ෂාකාරීව වගකීම් විරහිතව පැදවීම නිසා වටිනා ජීවිත රැසක් අප රටට අහිමි වේ. එසේ ම බොහෝ අය අතපස අහිමි කරගනිති. රෝගීහු බවට පත් වෙති. මේ පිළිබඳවත් අප සමාජය දැනුවත් විය යුතු ය.

ii. අපරික්‍ෂාකාරීව මාර්ගයේ ගමන් කිරීම.

අනෙක් කාරණය හැටියට දැකිය හැකි වන්නේ අනුවණකම හා අහංකාර කම නිසා මාර්ගයේ පිළිවෙලකට ගමන් නොකිරීමයි. බොහෝ අය පාරේ අයිනෙන් ගමන් නොකරති. යහළුවන් සමඟ කතා කරමින් දෙතුන් දෙනා එක්ව පාරේ ගමන් කරති. පාරේ යන වාහනවලට ඉඩ දීමට පවා අකමැත්තෙන් ගමන් කරති. ටිකක් පාරෙන් ඉවත් වී ඉඩදීම මදිකමක් සේ සලකති. පදික මාරුවේ දී පවා නොසැලකිල්ලෙන් ගමන් කරති. සමහරවිට ඉතා සෙමින් ගමන් කරති. ජංගම දුරකථනවලින් කතා කර කර ගමන් කරති. වාහන එනවා දැක දැකත් පාර හරහා පනිති. සමහර විට වේගයෙන් එන වාහනය නවතා ගැනීමට නොහැකිව ඇතැමුන් පදික මාරුවේම මිය ගිය අවස්ථා කොතෙකුත් වාර්තා වෙයි. කුවාල කරුවන්ගේ සංඛ්‍යාවද දිනෙන් දින ඉහළ යයි. මේ පිළිබඳවත් අප නිරන්තරයෙන් සැලකිලිමත් විය යුතු වේ.

iii. මත්ද්‍රව්‍ය භාවිතය.

අද මත් වතුර වර්ග, කුඩු වර්ග, පෙතිවර්ග, දුම්වර්ග පාවිච්චි කිරීම නිසා කොපමණ අය රෝගීන් බවට පත් වන්නේ ද? මේ පිළිබඳ ඔබ කොතෙකුත් අසා ඇති. එය එතරම් විස්තර නොකළත් අද සමාජයේ මොළය ඇති මිනිස්සු මොළයක් පිහිටා නැති මිනිස්සු සේ තමාට උපතින් ලැබුණ හොඳ සිහිය විකල් කරගැනීමට කටයුතු කරති. අවසානයේ රෝගීන් බවට පත් වී දුක් විඳිති. මේවා ද මුල දී විස්තර වූ අංකාරයට දාගන්නා ලෙඩ නොවේ ද? කොපමණ ආදීනව දැන සිටිය ද උතුන් පවා මත්ද්‍රව්‍යවලට ගොදුරු වී ඇති අයුරු අපට දැකිය හැකි වේ.

iv. විෂම ආහාර පුරුදු.

අද දරුවන්ට පෝෂ්‍යදායක ආහාරයක් ලබාදෙනවාට වඩා දරුවන්ට ප්‍රිය ආහාර වෙලක් ලබාදීමට දෙමාපියෝ උත්සාහ ගනිති. එය මව්පියන්ට ද පහසු ය. ළමයා ගුණ අගුණ දන්නේ නැත. ළමයින් ප්‍රිය කරන්නේ දීවට දැනෙන රසයට පමණි. එහෙත් දෙමාපියන් මෙන් ම වැඩිහිටියන් ද ළමුන් කැමති දේ වාගේ ම ගුණදායක දේ දීමට කටයුතු කළ යුතු ය. සමහරවිට පිටි සහිත ආහාර මෙන් ම මේධය වැඩි ආහාර, සීනි වැඩි ආහාර ලබා දේ. සමහරවිට රසකාරක සහිත ආහාර නොදැනුවත්ව ලබාදෙයි. මෙහිසා බොහෝ දරුවන් ද රෝගීන් බවට පත්ව ඇත. පැණිබීම වර්ග, ක්ෂණික ආහාර වර්ග රෝගයන්ට මූල හේතූන් ය. මේ විෂම ආහාර රටාවෙන් ද අප ඇත්විය යුතු කාලය එළඹ ඇත. ජලය පානය කිරීමට අද දරුවන් අකමැති ය. ජලය වෙනුවට ඔවුහු නොයෙක් පැණිබීම වර්ග බීමට ප්‍රිය කරති. ජලය පානය කිරීමෙන් කය නිරෝගී වේ. පැණිබීම වර්ග පානය කිරීමෙන් රෝගීන් බවට පත් වේ. මේවා පිළිබඳ දරුවන් දැනුවත් කළ යුතු ය.

v. විෂ සහිත ආහාර වර්ග අනුභවය.

ගොවියෝ අස්වැන්න වැඩිකරගෙන ලාභ ලබන්නට ගොවිතැනට රසායනික පොහොර වර්ග යොදති. වල් පැලෑටි මර්ධනයට මෙන් ම කෘමි සත්ව මර්ධනයටත් විෂවර්ග ගොවිතැන් සඳහා යොදති. එම ආහාර හෝග සමග මුසු වූ විෂ නොදැනුවත්වම මිනිස්සු අනුභව කරති. මිනිස්සු රෝගීහු වෙති. වෙළෙන්දෝ තම වෙළඳාමේ ලාභය පිණිස, නොපැසුන පළතුරු පාට වීමට, ඉදුණු බව පෙන්වීමට, කුණුවීම වැළැක්වීමට විෂ යොදති. ඒවාද මිනිස්සු දැන දැනත්, නොදැනත් ආහාරයට ගනිති. එයින් විෂ ශරීරගත වී රෝගීහු බවට පත් වෙති.

vi. අපිරසිදුකම

උදේ අවදිවීමේ පටන් රෑ නින්දට යෑම දක්වා අප පිරසිදුව සිටිය යුතු ය. බුදුරජාණන් වහන්සේ හිත්සුන් වහන්සේලාට නම් සෑම දෙයක් පිළිබඳව ම විනය ඕක්ෂාපද පනවා ඇත. හිඟි සැඟැහැවතුන් ද ඒවා පිළිබඳ සැලකිලිමත්වීම වැදගත් වේ. තම රෙදි සෝදා වේලා පිරසිදුව තබා ගැනීම, නියපොතු, කෙස් ආදිය නිසිපරිදි කැපීම, ආහාර පිසීමේ දී මෙන් ම ආහාර ගැනීමේ දී පිරසිදුව කටයුතු කිරීම ආදිය පිළිබඳ අවබෝධයෙන් ක්‍රියා කිරීම වැදගත් වේ. අප පරිහරණය කරන වැසිකිලිය මෙන් ම ගෙවල් දොරවල් ද පිරසිදුව තබාගැනීම වැදගත් වේ. බොහෝ රෝගවලට අපිරසිදුකම ද බලපාන බව කිව යුතු ය. ඒවාත් දාගන්තා ලෙඩ මිස කර්ම ලෙඩ නොවේ.

vii. පරිසරය අපිරිසිදු කිරීම.

අද සමාජයේ සිටින බොහෝ දෙනා ආන්මාර්ථකාමී වී ඇත. ඇතැම්හු තමාගේ වාසිය ගැන පමණක් සිතති. අන් අයට මොන කරදරයක් වුව ද තමා එයින් නිදහස් නම් කමක් නැහැ යන හැඟීමෙන් කටයුතු කරති. තමාගේ නිවසේ ඇති කුණු මහපාරට ගෙනත් දමන්නේ ද එවන් අය විෂම අදහස් දරණ අයයි. වාහනේ යනවිට තමා පානය කළ වතුර බෝතලය පාරට දමයි. තමා කෑ ටෝපි කොලය පාරේ දමයි. තමාගේ කුණු පාරට හෝ කැලයට දමයි. සමහර අවස්ථාවල අහිංසක සත්තු ඉටිකොල ආදිය ආහාරයට ගෙන මරැවුවට පත්වුණ අවස්ථා පවා ඇත. එසේ ම පරිසරය අපවිත්‍රව තබා ගැනීම නිසා අද වෙංගු වැනි මාරාන්තික රෝග ඇති වී ඇත. බොහෝ රෝගවලට බලපා ඇත්තේ මිනිසාගේ නොමනා ක්‍රියාකාරකම ය.

viii. අපිරිසිදු ජලය භාවිත කිරීම.

මිනිසාගේ ආන්මාර්ථකාමී බවේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ජලය අපවිත්‍ර කරයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ හිසුන් වහන්සේට ජලයට කෙළ නොගැසිය යුතු බවට මෙන් ම මල මුත්‍ර නොකළයුතු බවටත් උපදෙස් දී ඇත. අද මිනිසුන් ජලය අපවිත්‍ර කරන්නේ දැන දැන ම ය. සමහරු තම නිවසේ කුණු කාණුව ගලා යන ඇලට දොලට ගංගාවලට හරවති. වැසිකිටි පවා එසේ හරවති. කුණු දමා ජලය අපවිත්‍ර කරති. ගොවියෝ විෂවර්ග ගලායන ජලයට සෝදති. එයින් ජලයේ සිටින අහිංසක කුඩා සත්තු පවා මිය යති. එම ජලය භාවිත කරන මිනිස්සු නොයෙක් නොයෙක් ලෙඩ රෝගවලට ගොදුරුවෙති. පාවන රෝග ආදිය මෙන් ම වකුගඩු රෝග ආදිය සෑදීමට මූලික හේතුව ජලය අපවිත්‍ර කිරීමයි. මේවා මිනිසාගේ ම නොමනා ක්‍රියාකාරකම්වල ප්‍රතිඵල නොවේ ද? අද රජරට ගොවියෝ බොහෝ දෙනෙක් වකුගඩු රෝගවලින් පීඩා විඳිති. මෙයට හේතුව විෂ රසායන ද්‍රව්‍ය ජලයට එක්වීම යි. මෙය සිදුකළේ කවු ද? අපි අපි ම නොවේ ද මදක් සිතා බලන්න.

ix. මාන්තය, අහංකාරකම ආදී මානසික රෝග.

සමහර අය සතුව මාන්තය, අහංකාරකම ආදී දුර්ගුණ බහුලව පවතී. මේවා මානසික රෝගබව ඔබ දැන් හඳුනාගෙන ඇත. මෙම රෝග නිසා අන් අය පහත් කොට සැලකීම. අන් අයට උපහාසවන ආකාරයට කතා කිරීම, අන් අයගේ සිත රිදෙන ආකාරයේ කටයුතුවල නිරතවීම, ආදී බොහෝ වැරදි ක්‍රියාවල ඇතැම්හු නිරත වෙති. එයින් සිදුවන්නේ ඔවුන් රෝගීන් බවට පත්වීමයි. කායික රෝගවලට වඩා මෙවැනි ක්‍රියාකාරකම් නිසා මානසික රෝග බහුලව හටගනියි. බොහෝ දෙනාගේ සිත් රිදුවන මෙවැනි ක්‍රියාකාරකම්වලින් ඇත් විය යුතු ය.

x. කම්මැලිකම (ශරීරය වෙහෙසා වැඩ නොකිරීම)

අද බොහෝ දෙනෙක් ඉතා කම්මැලිකමින් ක්‍රියා කරති. තමාගේ රැකියාව හෝ ගෙදර දොර කටයුතු පවා නිසිලෙස නොකර නිකරුවෙන් සිටීමට කැමැත්තක් දක්වති. බොහෝ රසවත් ආහාර කැමට ප්‍රිය කරති. වැඩක් නොකොට ශරීරය නොවෙහෙසා නිදාගැනීමට, විනෝදයෙන් කාලය ගෙවීමට ප්‍රිය කරති. එහෙත් ඔවුන් නොදැනුවත්ව ම රෝගියෙක් බවට පත් වේ. මේ ශරීරය නිශ්චලව තබන්න තබන්න රෝගියෙකු බවට පත් වේ. සිත එයට ප්‍රතිරෝධී වේ. සිත නිශ්චලව තබන්න තබන්න නිරෝගී වේ. සිතට බොහෝ අරමුණු එන්න එන්න රෝගියෙකු වේ. කයට ව්‍යායාම ලැබෙන්න ලැබෙන්න නිරෝගී වේ. එනිසා අප භාවනාදීය කොට මනස නිරෝගී කරගැනීමටත්, කය වෙහෙසා වැඩ කොට නිරෝගීව සිටීමටත් උත්සාහ ගත යුතු ය.

xi. ප්‍රමාණවත් නින්ද සහ විවේකය නොලැබීම.

කරණීය මෙන්ම සුනුයේ දී “අප්පකිච්චො” යනුවෙන් ඔබ කොතෙකුත් කියා ඇත. මෙයින් අදහස් කළේ අල්ප කෘත්‍ය ඇති බව යි. මිනිසාට නිසි විවේකයක් අවශ්‍ය වෙයි. ප්‍රමාණවත් නින්ද අවශ්‍ය වෙයි. සමහර අය රාත්‍රියේ නින්දට ගොස් නොනිදා හොට කිරීමට ඇති වැඩ කටයුතු ගැන හෝ අද කිරීමට බැරි වූ වැඩගැන හෝ සිතමින් කල්පනා කරමින් කාලය ගෙවති. නිසි නින්දක් නොලැබීම නිසා පසුදිනත් අපහසුවෙන් කාලය ගෙවති. එසේ ම තමාට කිරීමට හැකි පරිදි වැඩකටයුතු බාරගත යුතු ය. සමහර අය තමාට ඔරොත්තු නොදෙන තරමට වැඩ කටයුතු බාරගෙන ඉටුකිරීමට නොහැකිව මානසික ආතතියෙන් යුතුව කාලය ගෙවති. එනිසා වැඩ කරන අතර නිදහසත් අත්‍යාවශ්‍ය කරුණක් බව මනක තබාගත යුතු ය. බොහෝ වැඩ කරන අයගේ කය නිරෝගීව තිබුණ ද මානසික නිරෝගීතාව නොමැති බව පෙනේ. ඔවුන් සිය ගෘහ ජීවිතය ගෙවන්නේ ද බොහෝ ප්‍රශ්න ගොඩක් මැද බව කිව හැකි ය. යහපත් පවුල් ජීවිතයකට මෙන් ම යහපත් සෞඛ්‍යයක් සඳහා ද විවේකය අත්‍යාවශ්‍ය දෙයකි.

xii. නොසැලකිලිමත්ව ක්‍රීඩා කිරීම ආදී ක්‍රියාකාරකම

කය නිරෝගීවීමට නම් ක්‍රීඩාව අත්‍යාවශ්‍ය දෙයකි. එහෙත් අප ඒවා කළයුත්තේ අපේ ආරක්‍ෂාව ගැනත් මදක් හෝ අවධානය යොමුකිරීමෙනි. අද යතුරුපැදියේ ගමන් කරන තරුණයන් හිස් අවරණයක් (හෙල්මට් එකක්) පාවිච්චි කරන්නේ පොලීසියෙන් ආරක්‍ෂාවීමට යි. එසේ නොමැතිව තමාගේ හිස ආරක්‍ෂා කරගැනීමට ම නොවේ. එසේ ම බොහෝ ක්‍රීඩාකිරීමේ දීත් අනුගමනය කළයුතු දේ පිළිබඳ අවධානය යොමු නොකරයි.

කම්කරුවන්ට වැඩ කිරීමේ දී හිස් ආවරණයක් හෝ මුහුණු ආවරණයක් පැළඳීමට උපදෙස් දුන්න ද ඒවා පිළිබඳ විශේෂ අවධානයක් යොමු කරන්නේ නැත. අවසානයේ හදිසි අනතුරුවලට ලක්ව ඔවුහු රෝගීන් බවට පත්වෙති.

මේ ආකාරයට අප මෙලොව නිරෝගීතාව උදෙසා කළ යුතු දේ බොහොමයකි. අප අප ගැන සිතිය යුතු ය. සමහරු තමන් ගැනත් නොසිතති. අනුන් ගැනත් නොසිතති. තවත් කෙනෙක් තමන් ගැන සිතති. අනුන් ගැන නොසිතති. තවත් කෙනෙක් අනුන් ගැන සිතනත් තමන් ගැන නොසිතති. එහෙත් යහපත් බුද්ධිමත් පුද්ගලයා යනු තමන් ගැන මෙන් ම අනුන් ගැනත් සිතන පුද්ගලයා ය.

02. සසර නිරෝගීතාවය උදෙසා කළ යුතු දේ.

මෙලොව උපන් අපි සෑම දෙනා ම මිය යන්නෝ වෙමු. මිය යෑමත් සමඟ අපගේ ජීවිත ගමන කෙළවර වන්නේ නම් කොපමණ හොඳ ද? එහෙත් රහත් නොවුවහොත් අප සසර නැවත නැවත උපදී. එසේ උපදින අපට මේ ආත්ම හවයේ දී කළ හොඳ නරක කර්මවල විපාක විදීමට සිදුවේ. එනිසා මෙලොව නිරෝගීතාව සඳහා අප කරන දේ මෙන් ම පරලොව නිරෝගීතාවය ගැනත් අප සැළකිලිමත් විය යුතු ය.

බොහෝ දෙනා පෙරකී පරිදි ඖෂධ වර්ග පුෂ්‍යකොට නිරෝගී පුව ප්‍රාර්ථනා කරති. එයත් නිරෝගීතාවය ලැබීමට හේතුවකි. එහෙත් චුල්ලකම්ම විභංග සූත්‍රය ආදී සූත්‍ර දේශනා අනුව විමසා බැලීමේ දී පෙනී යන්නේ සත්ත්ව හිංසාවෙන් තොරව කරයුතු කිරීම සසර නිරෝගීතාව ලැබීමට ප්‍රධාන හේතුවක් බවයි. යමෙකු සත්ත්ව හිංසාව කරන්නේ නම් ඔහු රෝගියෙකු බවට පත් වේ. මෙමතියෙන් කරයුතු කිරීම, රෝගීන්ට උපස්ථාන කිරීම, රෝගීන්ට උදව් කිරීම, ඖෂධ වර්ග පුෂ්‍ය කිරීම, රෝග නිවාරණය පිණිස කරයුතු කිරීම, රෝග වළක්වා ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය කරන උපදෙස් ලබාදීම, ඒ සඳහා කරයුතු කිරීම ආදී බොහෝ දේ කිරීම තුළින් අපට පරලොව නිරෝගී බව අත්කරගත හැකි ය.

19. රෝග නිවාරණය පිණිස භාවිතයට හොඳ පිරිස් සූත්‍ර දේශනා.

- 01. රතන සූත්‍ර දේශනාව.
- 02. චුන්ද බොජ්ඣංග පිරිත් දේශනාව.
- 03. මහා කස්සප බොජ්ඣංග පිරිත් දේශනාව.
- 04. මහා මොග්ගල්ලාන බොජ්ඣංග පිරිත් දේශනාව.
- 05. ගිරිමානන්ද සූත්‍ර දේශනාව.

පහත සඳහන් සූත්‍ර දේශනාවන් රෝග සුවකිරීම පිණිස බුද්ධ චන්දනාවෙන් පසුව සජ්ඣායනා කිරීමට යොදා ගත හැකිය.

මහා චුන්දන්දර බොජ්ඣංග පිරිස් දේශනාව

ඒවං මේ සූතං. ඒකං සමයං හගවා රාජගඟේ විහරති, චේළවනේ කලන්දකනිවාපේ. තේන ඛෙග් පන සමයේන හගවා ආබාධිකෝ හෝති දුක්ඛිනො බාළ්හගිලානෝ. ආථ ඛෙග් ආයස්මා මහාචුන්දෝ සායණ්හසමයං පතිසල්ලානා චුට්ඨිනෝ යේන හගවා තේනුපසඞ්කම්. උපසඞ්කම්න්වා හගවන්තං ආච්චාදේන්වා ඒකමන්තං නිසීදු. ඒකමන්තං නිසීන්තං ඛෙග් ආයස්මන්තං මහාචුන්දං හගවා ඒතදච්චේව.

පටිභන්තු තං චුන්ද බොජ්ඣංගිතානි සත්තිමේ හන්තේ බොජ්ඣංගිතා හගවතා සම්මදක්ඛානා භාවිතා බහුලීකතා ආභිඤ්ඤාය සම්බෝධය නිබ්බාණය සංචන්තන්ති. කතමේ සත්තා? සති සම්බොජ්ඣංගිතොගේ ඛෙග් හන්තේ හගවතා සම්මදක්ඛානෝ භාවිතෝ බහුලීකතෝ ආභිඤ්ඤාය සම්බෝධය නිබ්බාණය සංචන්තති. ධම්මච්චය සම්බොජ්ඣංගිතොගේ ඛෙග් හන්තේ හගවතා සම්මදක්ඛානෝ භාවිතෝ බහුලීකතෝ ආභිඤ්ඤාය සම්බෝධය නිබ්බානාය සංචන්තති. විරිය සම්බොජ්ඣංගිතොගේ ඛෙග් හන්තේ හගවතා සම්මදක්ඛානෝ භාවිතෝ බහුලීකතෝ ආභිඤ්ඤාය සම්බෝධය නිබ්බාණය සංචන්තති.

පීති සම්බොජ්ඣංගිතොගේ ඛෙග් හන්තේ හගවතා සම්මදක්ඛානෝ භාවිතෝ බහුලීකතෝ ආභිඤ්ඤාය සම්බෝධය නිබ්බාණය සංචන්තති. පස්සද්ධි සම්බොජ්ඣංගිතොගේ ඛෙග් හන්තේ හගවතා සම්මදක්ඛානෝ භාවිතෝ බහුලීකතෝ ආභිඤ්ඤාය සම්බෝධය නිබ්බාණය සංචන්තති. සමාධි සම්බොජ්ඣංගිතොගේ ඛෙග් හන්තේ හගවතා සම්මදක්ඛානෝ භාවිතෝ බහුලීකතෝ ආභිඤ්ඤාය සම්බෝධය නිබ්බාණය සංචන්තති.

උපෙක්ඛා සම්බෝජ්ඣනියෝ ඛෙරි හන්තේ භගවතා සම්මදක්ඛානෝ භාවිතෝ බහුලිකතෝ අභිඤ්ඤාය සම්බෝධාය නිබ්බාණාය සංවත්තති. ඉමේ ඛෙරි හන්තේ සත්ත බොජ්ඣනියා භගවතා සම්මදක්ඛානා භාවිතා බහුලිකතා අභිඤ්ඤාය සම්බෝධාය නිබ්බාණාය සංවත්තන්ති. තග්ඝ චුන්ද්‍ර බොජ්ඣනියාති. ඉදමචෝචායස්මා මහාචුන්දෝ. සමනුඤ්ඤෝ සන්ථා අහෝසී. චුට්ඨාගි ච භගවා තම්හා ආබාධා. තථා පභිනෝ ච භගවතෝ සෝ ආබාධෝ අහෝසීති.

ඒතොන සච්චට්ඨේන සොත්ථිමෙ හෝතු සබ්බදා
ඒතොන සච්චට්ඨේන සබ්බරෝගෝ විනස්සතු
ඒතොන සච්චට්ඨේන හෝතු මේ ජයමංගලම්

මහා කස්සපන්දේර බොජ්ඣංග පිරිත් දේශනාව

ඒචං මේ සුතං. ඒකං සමයං භගවා රාජගහේ විහරති. චේළචනේ කලන්දකනිවාපේ. තෙත ඛෙරි පන සමයේන ආයස්මා මහා කස්සපෝ පීඨජ්චිගුහායං විහරති, ආබාධිකෝ දුක්ඛිතෝ බාළ්හගිලානෝ. අථ ඛෙරි භගවා සායණ්භසමයං පනිසල්ලානා චුට්ඨිතෝ යේතායස්මා මහාකස්සපෝ තේනුපසංකම්. උපසංකම්ත්වා පඤ්ඤන්තේ ආසනේ නිසීදී. නිසප්ඨ ඛෙරි භගවා ආයස්මන්තං මහාකස්සපං ඒතදචෝච.

කච්චි? තේ කස්සප බමනියං කච්චි? යාපනියං කච්චි? දුක්ඛා චේදනා පටික්කමන්ති නෝ අභික්කමන්ති පටික්කමෝසානං පඤ්ඤායති නෝ අභික්කමෝති. න මේ හන්තේ බමනියං න යාපනියං බාළ්හා මේ දුක්ඛා චේදනා අභික්කමෝසානං පඤ්ඤායති නෝ පටික්කමෝති.

සන්තිමේ කස්සප, බොජ්ඣනියා මයා සම්මදක්ඛානා භාවිතා බහුලිකතා අභිඤ්ඤාය සම්බෝධාය නිබ්බාණාය සංවත්තන්ති. කතමේ සත්ත? සති සම්බොජ්ඣනියෝ ඛෙරි කස්සප, මයා සම්මදක්ඛානෝ භාවිතෝ බහුලිකතෝ අභිඤ්ඤාය සම්බෝධාය නිබ්බාණාය සංවත්තති.

ටමමව්වය සම්බෝජ්ඣතවගේ බෝ කස්සප මයා සම්මදක්ඛානෝ භාවිතෝ බ්‍රහ්මලීකතෝ අභිඤ්ඤාය සම්බෝධාය නිබ්බාණාය සංවත්තති. විරිය සම්බෝජ්ඣතවගේ බෝ කස්සප මයා සම්මදක්ඛානෝ භාවිතෝ බ්‍රහ්මලීකතෝ අභිඤ්ඤාය සම්බෝධාය නිබ්බාණාය සංවත්තති.

පීති සම්බෝජ්ඣතවගේ බෝ කස්සප, මයා සම්මදක්ඛානෝ භාවිතෝ බ්‍රහ්මලීකතෝ අභිඤ්ඤාය සම්බෝධාය නිබ්බාණාය සංවත්තති. පස්සද්ධි සම්බෝජ්ඣතවගේ බෝ කස්සප, මයා සම්මදක්ඛානෝ භාවිතෝ බ්‍රහ්මලීකතෝ අභිඤ්ඤාය සම්බෝධාය නිබ්බාණාය සංවත්තති. උපේක්ඛා සම්බෝජ්ඣතවගේ බෝ කස්සප, මයා සම්මදක්ඛානෝ භාවිතෝ බ්‍රහ්මලීකතෝ අභිඤ්ඤාය සම්බෝධාය නිබ්බාණාය සංවත්තති.

සමාධි සම්බෝජ්ඣතවගේ බෝ කස්සප, මයා සම්මදක්ඛානෝ භාවිතා බ්‍රහ්මලීකතා අභිඤ්ඤාය සම්බෝධාය නිබ්බාණාය සංවත්තති.

ඉමේ බෝ කස්සප, බෝජ්ඣතවගේ මයා සම්මදක්ඛානා භාවිතා බ්‍රහ්මලීකතා අභිඤ්ඤාය සම්බෝධාය නිබ්බාණාය සංවත්තතන්ති.

තත්ඝ භගව, බෝජ්ඣතවගේ තත්ඝ සුගත, බෝජ්ඣතවගේ ඉදමචෝච භගවා. අත්තමතෝ ආයස්මා මහාකස්සපෝ භගවතෝ භාසීතං අභිනන්දී, වුට්ඨා භිවායස්මා මහාකස්සපෝ තම්භා ආබාධා. තථා පභිතෝ වායස්මතෝ මහාකස්සපස්ස සෝ ආබාධෝ අභෝසීති.

ඒතොන සච්චජ්ජේන සොත්ථිමේ හෝතු සබ්බදා ඒතොන සච්චජ්ජේන සබ්බරෝගෝ විනස්සතු ඒතොන සච්චජ්ජේන හෝතු මේ ජයමංගලම්

මහා මොග්ගල්ලානත්ථේර බෝජ්ඣතංග පිරික් දේශනාව

ඒවං මේ සුතං. ඒකං සමයං භගවා ටාජගහේ විහරති. චේඨවතෝ කලන්දකනිවාපේ. තෝන බෝ පන සමයේන ආයස්මා මහා මොග්ගල්ලානෝ භිජ්ඣකුචේ පබ්බතේ විහරති. ආබාධකෝ දුක්ඛතෝ බාළ්හභිලානෝ. අථ බෝ භගවා සායණ්හසමයං පතිපල්ලානා වුට්ඨිතෝ යේනායස්මා මහා මොග්ගල්ලානෝ තේනුපසංකම්. උපසංකම්ත්වා පඤ්ඤාත්තේ ආසනේ නිසීදී. නිසජ්ජ බෝ භගවා ආයස්මන්තං මහාමොග්ගල්ලානං ඒතදචෝච.

කවිවි? තේ මොග්ගල්ලාන බමනිසං කවිවි? යාපනියං, කවිවි? දුක්ඛා වේදනා පටික්කමන්ති නෝ අභික්කමන්ති, පටික්කමෝසානං පඤ්ඤායති නෝ අභික්කමෝති. න මේ හන්තේ කමනිසං. න යාපනියං බාල්හා මේ දුක්ඛා වේදනා අභික්කමන්ති නෝ පටික්කමන්ති, අභික්කමෝසානං. පඤ්ඤායති නෝ පටික්කමෝති, සන්තිමේ මොග්ගල්ලාන, බොජ්ඣංගිගා මයා සම්මදක්ඛානා හාවිනා බහුලිකනා අභිඤ්ඤාය සම්බෝධාය නිබ්බාණාය සංවත්තන්ති. කතමේ සත්ත?'

සති සම්බොජ්ඣංගෝ බෝ මොග්ගල්ලාන, මයා සම්මදක්ඛානෝ හාවිනෝ බහුලිකනෝ අභිඤ්ඤාය සම්බෝධාය නිබ්බාණාය සංවත්තති. ධම්මවිචය සම්බොජ්ඣංගෝ බෝ මොග්ගල්ලාන මයා සම්මදක්ඛානෝ හාවිනෝ බහුලිකනෝ අභිඤ්ඤාය සම්බෝධාය නිබ්බාණාය සංවත්තති. විරිය සම්බොජ්ඣංගෝ බෝ මොග්ගල්ලාන මයා සම්මදක්ඛානෝ හාවිනෝ බහුලිකනෝ අභිඤ්ඤාය සම්බෝධාය නිබ්බාණාය සංවත්තති.

සීති සම්බොජ්ඣංගෝ බෝ මොග්ගල්ලාන, මයා සම්මදක්ඛානෝ හාවිනෝ බහුලිකනෝ අභිඤ්ඤාය සම්බෝධාය නිබ්බාණාය සංවත්තති. පස්සද්ධි සම්බොජ්ඣංගෝ බෝ මොග්ගල්ලාන, මයා සම්මදක්ඛානෝ හාවිනෝ බහුලිකනෝ අභිඤ්ඤාය සම්බෝධාය නිබ්බාණාය සංවත්තති.

සමාධි සම්බොජ්ඣංගෝ බෝ මොග්ගල්ලාන, මයා සම්මදක්ඛානෝ හාවිනෝ බහුලිකනෝ අභිඤ්ඤාය සම්බෝධාය නිබ්බාණාය සංවත්තති. උපේක්ඛා, සම්බොජ්ඣංගෝ බෝ මොග්ගල්ලාන මයා සම්මදක්ඛානෝ හාවිනෝ බහුලිකනෝ අභිඤ්ඤාය සම්බෝධාය නිබ්බාණාය සංවත්තන්ති.

ඉමේ බෝ මොග්ගල්ලාන, සත්ත බොජ්ඣංගිගා මයා සම්මදක්ඛානා හාවිනා බහුලිකනා අභිඤ්ඤාය සම්බෝධාය නිබ්බාණාය සංවත්තන්ති. තග්ඝ හගච, බොජ්ඣංගිගා තග්ඝ ජුගත, බොජ්ඣංගිගාති. ඉදමචෝච හගච. අත්තමනෝ ආයස්මා මහාමොග්ගල්ලානෝ හගචනෝ හාසීනං අභිනන්දී, චුට්ඨා හිචායස්මා මහාමොග්ගල්ලානෝ තම්හා ආබොධ. තථා පභිනෝ චායස්මනෝ මහාමොග්ගල්ලානස්ස සෝ ආබොධෝ අහෝසීති.

ඒතෙන සචචජ්ජේන සොන්ඨිමෙ හෝතු සබ්බදා
ඒතෙන සචචජ්ජේන සබ්බරෝගෝ විනස්සතු
ඒතෙන සචචජ්ජේන හෝතු මේ ජයමංගලී

නිමි.

ගරු ප්‍රධාන පැවිදි අනුශාසක

දෙතිවල ශ්‍රී සුදර්ශන ධර්ම නිකේතන විහාරාධිපති, කොළඹ නාලන්දා විද්‍යාලයේ ධර්මාචාර්ය ශාස්ත්‍රපති ලේල්වල සමීත ස්වාමීන්ද්‍රයාණන් වහන්සේ

ගරු පැවිදි අනුශාසක (ධර්ම ප්‍රචාරක)

රත්මලාන ශ්‍රී ධර්මාරාම පුරාණ විහාරය, බුත්තල හස්සෝරුව විහාරය යන උභයවිහාරාධිකාරී රාජකීය පණ්ඩිත ශාස්ත්‍රපති කොටනොළුවේ ප්‍රඤ්ඤානන්ද ස්වාමීන්ද්‍රයාණන් වහන්සේ

ගරු පැවිදි අනුශාසක (ධර්ම ප්‍රචාරක)

ශාස්ත්‍රපති උගරුගමුවේ අස්සේ ස්වාමීන්ද්‍රයාණන් වහන්සේ

ගරු ගිණි අනුශාසක

සාමවිනිපුරු විජේදාස බුලේගොඩ මැතිතුමා

ගරු ප්‍රධාන සහායක

සාමවිනිපුරු පී. වන්දන සෞම්‍යමාර ද සිල්වා මහතා

ගරු ප්‍රධාන ලේකම්

පෝර්නිප්වේදී සාමවිනිපුරු කේ. චිජිත පෙරේරා මහතා

ගරු භාණ්ඩාගාරක

නිරෝෂණී මල්කාන්ති හෙට්ටිආරච්චි මහත්මිය

ගරු පරික්ෂක

එස්. ඒ. රෝහණ පෙරේරා මහතා

ගරු සංවිධායක ලේකම්

ටී. ගිරාන් රෝහිත පිරිස් මහතා එස්. සී. ලිලියන් සිල්වා මහත්මිය

ගරු සුභසාධක නිලධාරීන්

සාමවිනිපුරු රැබී එදිරිවිර මහත්මිය

ගරු උපසහායක

එම්. නිහාල් ආනන්ද ප්‍රනාන්දු මහතා

ගරු උප පරිපාලන ලේකිකා

වන්දානි මංගලිකා මුදුන්කොටුව මහත්මිය

ගරු උප භාණ්ඩාගාරක

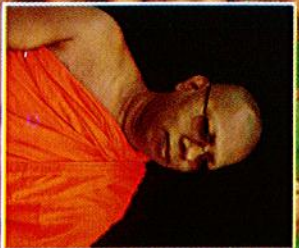
බී. මංජුරා ප්‍රභාමිණී මෙන්දේස් මහත්මිය

ගරු සහකාර සුභසාධක නිලධාරීන්

බඩලිලිමි. දිනේෂ් ශ්‍රීමාල් පොත්සේකා,

ක්‍රියාකාරී සාමාජික සාමාජිකාවන්

සුනේදු තෙන්නකොන්, වන්දික ජගත් පෙරේරා රුපසිංහ, එම්. සුනිල් වන්දසිරි පිරිස්, ඊ. තරිදු සුලක්ෂණ ද සිල්වා, එම්. ජී සරත් නිශාන්ත යන මහතුන් හා සමාජිකා පිරිස් හෙට්ටිආරච්චි, ශිවෝමි ගයානි එදිරිවිර, සී. ඒ ලලිතා ශ්‍රියාකාන්ති, එම්. දිසිකා කුරේ, දයා ප්‍රනාන්දු හා ටී. සී නිලන්ති ධම්මිකා යන මහත්මීන් ය.

පස්සා ටොටතොච්චේ පුඤ්ඤානන්ද හිමි

මුද්‍රණය: හසිනි මුහුණ්ඩ

හො: 58, කහවිට මාවත, අත්තිකෞපි පාර, දෙහිවල.